

1. Abichtij, Joh. Georgij, Diff. de Claudio Felice, ad Act. xx. u. 29. 25. Wittenb.
2. Diff. de Summa ¹⁷³² Ecclesie vera dignitate, Wittenb. 1739.
3. Diff. fester vindictas sapientie divine circa Lapsum Adami, Wittenb. 1739.
4. Diff. de Leye Sabathi, Wittenb. 1721.
5. Diff. de fide Apostolorum tempore Christi in his terris degentis, Wittenb. 1735.
6. Diff. de animabus Humanis post mortem Corporis vicis, Wittenb. 1735.
7. Diff. de Immanitate ex Virgine nascituro, Lipsie 1717.
8. Epini s. Graev. Albf. Diff. apologica pro genuina Lutheri versione Germanica dicti paulini Rom. 9. de 17. Rosbochi 1732.

a. 18

20

DISSERTATIO THEOLOGICA
DE

ASSUMPTIONE SEMINIS ABRAHÆ,

Ad Locum Ebr. II, vers. 16.

TEXTVS GERM.

**Denn er nimt nirgend die Engel an sich/
sondern den Saamen Abraham nimt er an sich.**

QVAM

DEO IUVANTE,

SVB PRÆSIDIO

DN. JOH. GVILIELMI BAIERI,

S. THEOL. D. ET P. P.

DN. PATRONI, PRÆCEPTORIS ATQVE STV-
DIORVM SVORVM PROMOTORIS PIA VENERA-
TIONE ATQVE OBSERVANTIA
OBSEQUIOSE COLENDI

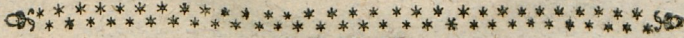
PVBLICAE DISQVIVISIONI SVBIIICIT

NICOLAVS Dase!

PERLEBERGA-MARCH.

A. D. XXVIII, DECEMBR. A. C. CIO IO CXCIII.

EDITIO II.

JENÆ,

LITERIS IO, BERNH. HELLERI, 1723.

DISSELTATIO THEOLOGICA

d. n.

ASSUMPTIONE
SEMINIS ABRAHAE

Ad locum hbr. II. cap. 10.

TEXTVS GERM.

Wenn er nicht nitgenus die Engel an sich
hätten die Götter nicht in an sich

QVAM

DEORVAVANTE

SVT PRAEDICIO

DN. JOH. GUILIELMI BAIERI.

S. THEOL. D. ET P. P.

DI. PATRONI PRÆCEPTORIS ATOVE STV.

DIORVM SVORVM PROTOTOMI PIA VENERA-

TIORNE ATOVE OSSERVANTIA

capit. I. loc. col. 10.

FRANCISCO DE S. ANTONIO SPANICIT

NICOLAVS BAIERVS

PRÆFESOR DA MARCH.

MDCCXXVIII. PROCVRA A. C. C. S. I. O. C. C. H.

EDITION II.

.....

.....

LEIPZIG BEI HELLER 1728

I. N. 7.

DE

ASSUMPTIONE SEMINIS

ABRAHÆ,

Ad Locum Ebr. II, v. 16.

DISSERTATIO.

Rede Sacrum illud & salutare latitæque plenum tempus, quo coetus Christo ad- dictus Domini sui & Salvatoris *Adven- tum in Carnem* celebrat, inde fidei con- firmandæ, vitæ ad sanctitatem compo- nendæ, denique solatii, quo contrita atque afflicta corda erigantur ac recreentur argumenta petit. Scilicet hinc apparet summa illa *κένος ὄντος ἑσθὴ Φιλαδέφειας*, *Benignitas atque Amor hominum*, Tit. III. 4. quod *Deus mundo dedit fi- lium suum unigenitum* Joh. III. 16. ut recte colligas *omnia cum illo nobis esse daturum*. Rom. VIII. 32. Hinc nostra cum Filio DEI unigenito fraternitas orta est: *quæ nec pudet fratres nos appellare*, Ebr. II. 11. quique nobis dat *ἐξ ὅσας* illam, *licentiam ac dignitatem*, qua *Filii DEI* sumus, quot-

quot in *Nomen ejus credimus*. *Job. I. 12. Quod si vero filii, etiam heredes sumus, heredes quidem Dei, cohæredes autem Christi. Rom. VIII. 17.* Atque hæc *πληροφορίαν* fidei nostræ gignunt, alunt, roborant. Hæc amorem Dei Christianique mutuam in nobis excitant aut accendunt, ut diligamus eum, qui prior nos adeo dilexit: *1. Joh. IV. 10. ut, quemadmodum ipse Sanctus est, ita & nos sancti simus 1. Pet. I. 15. 16. ut, cum Filius nobis sit datus, tanquam hostia pro peccatis nostris, offerenda DEO; sic nos præbeamus corpora nostra hostiam viventem, sanctam, acceptam Deo, rationalem (aut verbo Dei congruum) cultum nostrum, Rom. XII. 1.* Hæc denique non minus nobis, *in amore magno timoribus*, quam *Pastoribus Bethlehemiticis*, metum expellunt, & *gaudium magnum* ingenerant animis, quando & nobis natum esse *Salvatorem, qui est Christus Dominus*, cognoscimus, *Luc. II. 9. 10. 11.* Hæc faciunt, ut *spirituali oculo videntes Christum Domini, & in ulnas cordium accipientes eum*, adeo non timeamus mortem, ut cum *Simeone* justo pioque, intra Dei laudes, dicamus: *Nunc dimittis, Domine, servum tuum in pace*, *ibid. à v. 25. ad 29.* Quæ cum in Templis populo prædicentur, nec tantum publicis, sed domesticis ac privatis singulorum meditationibus, orationibus, hymnis, celebrentur; fas etiam atque æquum est, ut in *Academiis* non minus tractentur, quæ & *seminaria Ecclesiæ* sunt, & præsertim ad servandam *Orthodoxam doctrinam*, ad profectum fidei κατὰ ἀπερίβλητον faciendum, excludendos contra adversariorum varii generis errores & manifestandas imposturas destinatae sunt, & in ejusmodi negotiis quotidie occupantur. Visum itaque est, hac dissertatione in *Mysterium illud*

ὁμολο-

moderatur omnia verba potentia sua, qui purgatione peccatorum per semet ipsum facta confedit in dextra Majestatis in excessis. Cap. I. 3. Præstantior Angelis & ab illis adorandus. V. 4. 6. Cujus æthronus æternus est, v. 8. Qui initio terram fundavit, & cujus manuum opera cæli sunt v. 10. Sub cuius pedibus omnia subjecta sunt. Cap. II. v. 8. Princeps, & exnys, salutis nostræ. v. 10. Is, qui sanctificat omnes, qui sanctificantur. v. 11. Quibus Epithetis & prædicatis insignis illa & vere divina *ἕξοχη* personæ illius clarissime indicatur. Unde, & præsertim ex collatione dictorum V. T. quæ hic citantur, & observatis partim Operationibus DEO propriis, qualis Creatio & Conservatio hujus Universi, partim Comparatione cum Angelis atque adeo exemptione ex cœtu creaturarum, Nostrates Christum esse naturam atque æternum Deum firmiter probant. Nobis autem illis nunc immorari non licet.

S. IV. Id, quod Filius DEI assumisise dicitur, *σπέρμα Ἀβραάμ*, Semen Abrahæ appellatur. Et Abrahæ quidem nomen nihil hic difficultatis habet. Personam enim illam Patriarchæ denotare certum est, cujus post Mosen Libro I. Sacræ Historiæ & Scriptores alios *θεογονεύσεως*, etiam hæc Epistola crebriorem fecit mentionem: Cap. VII. I. 2. 4. (Ubi & nomen *πατερμάχης* legitur) v. 5. 6. 9. 10. Cap. 8. 9. 10. 12. 17. 18. 19. Illud solum notamus, quod Rom. IV. 11. dicitur: Pater circumcisionis iis, qui non solum genus ducunt à Circumcisis, verum etiam ingrediuntur vestigiis fidei, quæ fuit in præputio Patris nostri Abrahæ. Dicitur etiam *καληγοῦμαι* & *ἕξοχος*, heres mundi. v. 13. & Pater multarum gentium v. 17. 18. Sed circa vocabulum *Σεμίνης* paulo major difficultas occurrere videtur, S. V.

§. V. Nimirum Vox *Semen*, Græcè σπέρμα Hebraice שרץ *שולשמה* est. Generaliter notat id, quo mediante, (tanquam instrumento aut Organo, uti quidam loquuntur, quod aliis displicet) res viva atque animata rem aliam sibi similem producit aut gignit. Quæ ratione etiam res sative ex vegetabili genere, v. g. frumentum, herba, arbores, semen suum habent: vid. Gen. I. 12. I. Cor. XV. 38. uti animantia bruta: Jerem. XXXI. 27. & homines: ibid. & *Dan*. II. 43. Levit. XV. 16. 17. 32 & locis aliis. Verum hic quidem facile constat, de semine humano sermonem esse.

§. VI. Porro autem notandum est, nomen seminis humani denotare aliquando particulam illam humoris spirituosæ, quam sulphur aqueum quidam dicunt, quæque vel consideratur, prout in corpore adhuc later, antequam in novi germinis usum & γένεσιν cedit, vel prout huic actui est impensa: Alias autem significare foetum ipsum, aut sobolem, dependentem à semine productam atque genitam. Et quando posteriore sensu accipitur, ubi ex natura & substantia coalescit suppositum aut persona, atque hæc in Casu recto denotatur; fit tamen, ut nomen ipsum seminis *nunc* suppositum aut personam unam, sive unum hominis individuum; *nunc* autem, velut collectivo sensu, multa simul supposita aut individua, seu numerosam alicujus posteritatem, notet. Certe pro uno supposito accipitur, *Gen*. IV. 25. quando Eva dixit: *Posuit mihi Deus semen aliud pro Abele*, i. e. filium alium post interfectum Abelem susceptum. Similiter *Gen*. XV. 3. XXXI. 13. 2 *Sam*. VII. 12. & imprimis *Gal*. III. 16. ubi Paulus scribit: *Abrahe dictæ sunt promissiones & semini ejus.*

Nota

Non dicit, & feminibus, (τοῖς σπέρμασι) tanquam de multis, sed tanquam de uno. Et semini tuo (ὡς ἐφ' ἑνός, καὶ τοῦ σπέρματι οὖ) qui est Christus: Una, inquam, persona, non multæ, unum suppositum non plura. Posteriore seu collectivo sensu pro multitudine genitorum aut gignendorum adhibetur: Gen. XV. 5. ubi Deus, Abrahæ innumerabilem siderum multitudinem ostendens, addit: Sic erit Semen tuum; Copiam utique posterorum Abrahæ sic indicans: quodque futurus esset ipse in mille myriades, uti alia phrasis habet Gen. XXIV. 16. Denique quemadmodum alias nomina Concreta pro Abstractis accipiuntur, v. g. *Propheta* pro prophetia: Dan. IX. 24. Esa. XXVIII. 7. 15. Rex pro regno 2. Sam. XIX. 45. sic & seminis nomine, forma aut natura humana denotatur.

§. VII. Atque hic profecto differunt sententiæ Interpretum, non tantum in diversis sectis, verum etiam diversorum unius sectæ aut coetus Doctorum. De quo priusquam dicamus, etiam de Vocabulo Ἐπιλαμβάνειν & eiusque ποιοσημία quædam notanda sunt. Cum vero simplex λαμβάνειν & Media Voce λαμβάνειν vulgo notum sit, actum sumendi, capiendi, accipiendi, significans; quid Præpositio Ἐπι addat Verbo, aut verbum compositum cum præpositione significet, quaritur. Constata autem Usu & exemplis probatorum Autorum Ἐπιλαμβάνειν proprie idem esse, atque *insuper accipio, assumo, post aliud sumo*: prout v. g. *Romanus mos erat, eos, qui adoptantur nomina adoptantium assumere*: τὸς θεοὺς τῶν θεμένων ὀνομαζόμενα Ἐπιλαμβάνειν: Appiano docente; Et de cibis, qui in mensa post alios capiendi sint, similiter loquitur Dioseorides. Ἐπιλαμβάνειν δὲ αὐτὴν non tantum assumere & ad-
sciscere,

DE ASSUMPTIONE SEMINIS ABRAHÆ. 9

sciscere, velut in societatem suam, uti Barnabas Paulum Act. IX. 27. cum assumtum hunc ad Apostolos deduceret; sed & *prebendere*, *apprehendere*, *comprehendere*, *captare*, *capessere*, significat. Unde porro per translationem quandam idem est, ac *retinere* prehensum, *suscipere*, *vindicare*, *deprehendere*, *reprehendere*, *coercere* & *reprimere*: Quæ apud Lexicographos partim, partim *Er. Schmidium* Not. ad I. *Tim.* VI. 24. p. 1266. habentur.

§. VIII. Notum est, quod vulgo dicitur: *Talia esse predicata, qualia permittuntur à suis Subjectis*; & vice versa: *Talia esse subjecta, qualia permittuntur à suis predicatis*. Itaque danda opera, ut à clarioribus ad minus clara progrediamur. Cum autem in sententia Apostolica de *Filio DEI*, tanquam subjecto, dicatur, quod *assumserit semen Abrabæ*; equidem inter eos, qui Christiani dicuntur, constat, Mediatorem generis humani divinitus missum denotari. Sed operæ pretium est, ex prioribus §. III. breviter dictis observare, quod intelligatur persona divina, sive suppositum, habens naturam diuinam, & ab hac denominatum. Quod quamvis Sociniani negent, illa tamen evincunt, quæ adduximus. At neque sic res confecta viderur; sed adhuc dubia esse, tum quoad id, quod is assumisse dicitur, tum quoad actum assumendi. Quod si porro ex vi relationis propositionem aliam virtualiter in Textu contentam exprimas, hoc modo: *Semen Abrabæ assumitur*, nempe à Filio Dei: jam rursus quaeritur; an ad prædicati cognitionem ex natura aut ratione subjecti? an ad subjecti cognitionem ex prædicati conditione, rectius sit progrediendum?

§. IX. Juxta Nostratum sententiam sensus hicerit:

B

Is,

Is, qui Filius DEI est, proprie loquendo, (neque enim ad Tropum confugiendi necessitas apparet,) prater eam naturam, quam, tanquam Character Subsistentia Patris, habuit, priusquam cælum & terram produceret, & sic ab aeterno; Assumpsit, aut in consortium ejus naturæ divinæ adscivis naturam humanam, qualem Abrahæ posteri habent, & quidem ex posteritate Abrahæ, quantum ad substantiam attinet, petitam, ita, ut jam non tantum Deus (uti Filius DEI) verum etiam simul verus homo sit.

§. X. Hæc profecto spectarunt majores nostri, cum in Augustana Confessione Art. III. profiterentur, se credere, quod verbum, hoc est, Filius Dei assumpsit humanam naturam in utero B. Mariæ Virginis, ut sint due naturæ, divina & humana, in Unitate personæ inseparabiliter conjunctæ. Nam & L. Hutterus hoc loco utitur ad probandum, quod veram naturam humanam nostræ οὐσίουσιν assumpsit Filius Dei. Comp. Loc. III. Qu. 6. & post Lutherum, Osterander, Balduinus, Vinarienses, Gerbardus, Horneius in Explicatione Epistolæ ad Hebr. hanc interpretationem servant. Brevis Vinarienses, sed perspicue: Den Saamen Abrahams (wahre menschliche Natur aus den Saamen und Nachkommen Abrahams) nimmt er an sich.

§. XI. Nimirum postquam Apostolus v. 14. dixerat, Filium DEI esse participem factum Carnis & Sangvinis, hoc v. 16. credunt distinctius id indicari, partim in oppositione ad aliud genus creaturarum; partim inter homines, ex qua genere carnem acceperit, videlicet ex posteritate Abrahæ. Conjungunt itaque Phrasæ (1) *νομοθεῖν σαρκὸς καὶ αἱμάτων* (intransitive & correlative accepta voce,

DE ASSUMPTIONE SEMINIS ABRAHÆ. ¶

ce, uti loquuntur) in consortium quasi & societatem accipere carnem & sanguinem, sicut pueri carni & sanguini communicant: juxta v. 14. & (2.) μετέχειν σαρκὸς καὶ αἵματος, participem fieri carnis & sanguinis, videlicet iubilantialiter, sicut pueri, ad quorum substantiam pertinet caro & sanguis, & (3.) hanc, quam ex instituto scrutamur, ἄπλασμα λαμβάνειν ἀπὸ τοῦ ἀβραάμ, firmissime apprehendere semen Abrahæ, retinere, non dimittere, non deponere. Videatur B. Gerhardus Exeg. Loc. IV. §. 128. p. m. 1264.

§. XII. Sane & Veteres Ecclesiæ Doctores assumptionem humane nature, Corporis aut Carnis, quoad conjunctionem aut unionem cum divina natura, agnoverunt & tradiderunt. Origenes, Dial. advers. Marcion. Sect. IV. aliquoties phrasibus λαμβάνειν & ἀναλαμβάνειν τῆς σαρκὸς utitur. Athanasius πρὸς Ἀρrianὸν τῆς εἰς θεογονίαν εἰς τὴν θεογονίαν ἡ λέξις appellat. Epiphanius in Ancorato Cap. LXV. p. 81. Cum Deitate suscepit humanam naturam σὺν τῇ θεότητι λαβὼν τὴν ἀνθρωπότητα. Theodoretus Dial. II. Cap. XII. p. 56. b. λέγει τῆς σαρκὸς vocat: Et paulo ante p. m. 55. b. de Filio Dei: Σάρκα πρὸς λαβὼν ἐσαρκώθη, carnem assumendo incarnatus est, dicit. Hinc statim interrogat Eranisten: Utrum assumptio (πρὸς ἄρριον) unioni cohercat? eoque concessio, concludit: Incarnatus est igitur filius DEI humanam naturam assumens: ἐνυθεώπησε τὴν ἀνθρώπιον φύσιν λαβὼν. p. 56. a. Ex Latinis Hilarius L. III. de Trinit. p. m. 28. non de suo destiterat, sed quod nostrum est, accepit. Conferatur Comm. in Matth. Cap. XVI. & qua de assumptione corporis nostri aut nature nostra commemorantur. Fulgentius, & cum eo Episcopi reliqui in Africa, Libro de Incarnatione & Gratia J. C. Cap. V. Accessit Deo,

scribit, *humana substantia, non persona.* Et Ferrandus Diaconus Epist. ad Severum Scholasticum Cptanum: *Non utique personam aliquam suscepit, quia non hominem paratum invenit, sed naturam potius humanam, in qua ipse Deus homo nasceretur, accepit.* Confer Maxentii Dial. contra Nestorianos L. I. Cap. XII. p. 16. b. 17. a.

§. XIII. Admonet nos Ferrandi illa & præcedentia Fulgentii verba, ut ad phrasin eam attendamus, qua dicitur *Filius DEI assumpsisse* hominem. Occurrit enim ea apud Origenem l. c. aliquoties. Legitur etiam apud alios, quorum nomina & loca, indicat Brochmandus T. I. System. Art. XV. Cap. VI. Sect. II. quæst. II. p. m. 298. Quando autem vox *homo* significat per modum suppositi aut persona; nec tamen personam à se aliam, sed tantum aliam naturam; in divinæ naturæ confortium assumpsit Filius Dei, ita, ut esset unus Christus, Deus & homo; ideo laudati Doctores melius esse judicarunt, assumtam à Deo naturam humanam, quam assumtum hominem dicere. Et Justinianus Imperator in Confessione fidei, approbante quinto concilio Oecumenico, & aliis Patribus orthodoxis, scribit: τὸν λόγον ἀτρέπτως ἀνθρώπων γεγενῆσθαι, ὁμολογῶμεν, καὶ ἢ εἰς ἀνθρώπον τῶα αὐτὸν ἐληλυθέναι. i. e. *Deum verbum sine conversione hominem factum esse confitemur, & non in hominem quendam venisse.* Nostrates autem illam, de qua quærebatur, locutionem *impropriam* esse dicunt, ac *pie exponendam, non autem temere imitandam, vel latius extendendam: Sensum enim Phraeos esse, Filium DEI assumpsisse humanam Naturam, ut per illam esset homo.* Ita Gerhardus Dispp. Isag. IX. L. VI. Cap. VI. §. 28. seu ult. p. m. 358. Et Brochmandus l. c. ubi etiam J. Brentium hac phrasi

phrasi usum, excusat, quippe qui tantum indicare voluerit, quod Filius Dei *naturam humanam singularem ac individuum* assumerit: Ideoque à Bellarmino T. I. L. III. de Christo Cap. I. p. 381. *Nestorianismi* præter causam accusetur.

§. XIV. Sociniani *per Semen Abrahæ*, quod Filius Dei assumisse dicitur, intelligunt collective coetum fide-
 lium, i. e. juxta ipsorum mentem, Christi præceptis ob-
 edientium & promissis innitentium. Verbum *assumere*
 autem illis idem est, quod *opitulari, auxiliari*. Neclon-
 ge quaerenda ratio est. Cum enim negent, Christum ex-
 stitisse ante Mariam, tantoque magis negent, ab æterno
 fuisse Deum; inde etiam negant, illum, velut ante, aut
 ab æterno, in natura certa ac divina existentem, adscivisse
 in tempore aut assumisse naturam aliam, nempe hu-
 manam, tanquam sibi propriam, & intra *ὑπόστασιν* suam
 recipiendam & receptam. Itaque uti mysterium ipsum
 non est ad palatum ipsorum, sic loca Scripturæ, quibus
 illud continetur & probatur, in alium sensum non tam
 flectunt, quam trahunt. In ipso *Catechismo* suo, Racoviæ
 A. 1609. edito, Cap. I. p. 96. audacter scribunt; *In eolo-*
co (Ebr. II. v. 16.) *ne similitudinem quidem incarnationis*
apparere, verum id sibi velle scriptorem, Christum non esse
Salvatorem Angelorum, sed hominum credentium, qui quo-
niam & afflictionibus & morti subjecti sunt (quam rem su-
pra expresserit per participationem carnis & sanguinis) pro-
pterea Christus ultro se illis submitserit, ut fideles suos à mor-
tis metu liberaret, & in omni afflictione iis opem offerret.
 Quibus respondent, quæ apud *Ossorodum* in Institut. Cap.
 XVIII. *Enjedinum* in Explic. loc. V. & N. F. *Schlichtingium*

in Comment. & *Brenium* in annotat. ad h. l. denique *Volkelium* Lib. V. de vera Relig. Cap. XI. leguntur.

§. XV. Rationes in ipso Catechismo hæc afferuntur: I. quia Scriptor Epistolæ non dicat *Christum assumpsisse, sed assumere*; II. nec dicat, *naturam humanam, sed Semen Abrahæ*: quod in sacris literis notet eos, qui in *Christum crediderunt*: Gal. III. v. 29. videri queat. *Smalcus* (miles ille gloriosus, uti *B. Hackspanio* dicebatur) in Refut. The- sium *B. Graueri* de Incarnatione p. II. Locum illum ad ever- tendum dogma incarnationis aptissimum esse, & Sententiam, quam *Grauerus* illustrari dixerat prorsus tollere & annibila- re, perhibet. Nam in verbis v. 16. ait: Nulla mentio est ejus, quod aliquis ante *Christum natum Semen Abrahæ assumserit, sed de homine Jesu id dicitur*. Deinde, addit, nulla etiam humane nature mentio est. *Semen enim Abrahæ non sunt homines, qua homines, sed qua fideles*. Et denique de re, qua tunc, cum Autor ista scriberet, persciebatur, & nunc perscitur, sermo est. Unde constat ad incarnationem nullo modo quadrare; Sermonem autem esse, v. 14. de eo, quod *Christus afflictionibus & morti obnoxius esse voluerit sponte sua, quia pueri ipsius, hoc est, fideles, sint iisdem rebus, ex Dei voluntate obnoxii, idque declarari v. 16. quia scilicet non Angelorum sit servator, sed Seminis Abrahami*. Hoc enim esse, recipere *Semen Abrahami, ipse contextus uberrime docet, & nos nuper etiam fuse docuimus in Refutatione libelli Martini Smigleci Jesuita, cui titulum dedit: Verbum caro factum*. Et habetur sane ibi Cap. XXII. p. 126. seqq. ad 130. discursus prolixior, sed cujus summam alterius loci verba memorata satis clare exponunt.

§. XVI. Ut in hac sententiarum non diversitate tantum,

DE ASSVMPTIONE SEMINIS ABRAHÆ. 17

tantum, sed aduersitate, quod verum ac revelationi diuina congruum est, teneatur; equidem, cui parti onus probandi magis incumbat, prius considerandum videretur. Ubi Sociniani *partim* suo more in destruendis sententiis ab Ecclesia receptis occupari potius consueverunt, quam in probandis suis: atque ita etiam in hoc negotio Smalcus Ref. Thes. Graueri p. 12. scripsit: *Quia nos argumentis aduersariorum, quæ ex hoc loco nectunt, dissolutis sententiam nostram nullo jure adacti, ut sit in Catecheticis disciplinis, etiam addimus, non valde urgenda est probatio ejus, quod asserimus: partim vero vel ideo nobis onus probandi potius incumbere perhibent, quia doctrina de incarnatione aliena sit à principiis rationis: quam etiam Smalcus contra Smiglicum l. c. Cap. XXII. p. 127. monstruosam incarnationem, & pag. 130. monstruosum de Incarnatione dogma appellat. Nostri autem pro sua causa præsumptionem habent, tot dictis Scripturæ concurrentibus nitentes, quorum vel nuda recensio hominem ab obedientia fidei non alienum in mysterii Incarnationis assensum induxerit; ut dogma ejusmodi negaturo magis, quam cum Scriptura affirmantibus, probandi munus competere videatur.*

§. XVII. At nihilominus Nostrates non subterfugiunt hanc operam probandi dogma fidei quod credunt & profitentur. Quo (1.) pertinet parallelismus Phrasium, *μετέχον σαρκὸς καὶ αἱμάτων*, & *κοινωνεῖν σαρκὸς καὶ αἱμάτων*, cum hac, *Ἐπιλαμβάνουσι τὸ σπέρμα τὸ Ἀβραάμ*: cujus jam supra meminimus. Licet enim nomen proprium Ἀβραάμ ad certam familiam restringat, quod in prioribus phrasibus minus determinate significabatur: catenus tamen

con-

conveniunt, quod substantiæ aut naturæ humanæ participatio hic pariter atque illic denotatur. Confirmatur autem (2.) per contextum Cum enim v. 14. & 15. indicatus esset scopus aut finis actionis illius, qua filius Dei *particeps factus est carnis & sanguinis similiter, ut pueri, nempe in eo consistens, ut per mortem aboleret eum, qui mortis habebat imperium, hoc est, diabolum, & liberos redderet homines servituti obnoxios metu mortis per omnem vitam;* jam fundamentum indicat liberationis ad hos humanum genus, præcise pertinentis, verbis versus 16. & γὰρ διὰ τὸ ἀγγέλων ἠπιδραμεύεσθαι, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἠπιδραμεύεσθαι: *Non enim videlicet Angelos assumit, sed semen Abrahæ assumit.* Sensus nimirum est: Officium Redemptoris ad homines, morti & tyrannidi Satanz propter peccatum obnoxios pertinere, quia horum, non Angelorum, naturam, carne & sanguine constantem, suam fecit: prout etiam veteres dicebant; *Quod non assumpsit Filius Dei, non liberavit.*

§. XVIII. Equidem Sociniani, quemadmodum plura, quæ antecedunt, ad suas hypotheses torquent, sic etiam nomina σαρκὸς καὶ αἵματος v. 14. non de partibus substantialibus naturæ humanæ, sed de *infirmatibus & afflictionibus* exponunt: uti Smalcius l. c. Verum hoc est, deserta litera, præter necessitatem, ideoque contra Leges bonæ interpretationis Scripturæ, imo Textu ipso invito, ad Tropum confugere. Nam quamvis Vocabula, *Caro & Sanguis*, aliquando denotent naturam humanam connotata infirmitate; quod & hoc loco concedi posset: Sociniani tamen non admittunt, naturam in casu recto, quæ infirma est, sed infirmitatem ipsam in Casu recto denotari;

notari; imo ipsas afflictiones: quod minime omnium probare possunt. In Textu autem distingvuntur ista, tanquam Antecedens & Consequens; *Carnis & Sanguinis fieri participem*, & *subire passiones aut mortem*, hominum redimendorum causa, quæ adversarii pessime confundunt.

§. XIX. Adversus interpretationem verborum v. 16. excipiunt Sociniani: Si de incarnatione sermo esset, dicendum fuisse in præterito, *assumpsit*: atqui non legi, *assumpsit*, sed in præsentem *assumit*; quod de incarnatione prædem facta exponi non possit. *Non considerat*, scribit Smalcus, adversus Smigl. p. 126. *verba Autoris illius de re loqui, quæ tunc, cum ille scriberet, adhuc perficiebatur, & quæ adhuc perfici dici potest. Utitur enim voce non temporis præteriti, qualis scilicet requirebatur, si incarnationem istam monstruosam describere voluisset, sed præsentis.* Cum autem Grauerus dixisset: *Quod legitur assumit, & non assumpsit, parum refert. Quis enim temporis Enallagen in Scripturis usitatisimam esse ignorat? Smalcus, valde inepte & crasse istud dici, regerit. Addit autem: Equidem non nego, Enallagen temporum sæpe occurrere; sed primum dico, talem Enallagen raro occurrere. Præsens quidem vel præteritum pro futuro accipitur: & præteritum etiam pro præsentem accipi interdum videtur. At præsens pro præterito nempe perfectò accipi, pro valde raro censendum est. Deinde dico, talem Enallagen, quæ scilicet raro occurrat, non esse adhibendam, nisi tunc, cum aliter sensus verborum constare non potest. Quod hic secus fieri ad oculum apparet. Quod enim eo verius, quid consolatione plenius, quam Christum non Angelos, sed homines recipere, & salutem eorum procurare.*

§. XX. Sed responderetur Smalcio, (1) Enallagen præsentem pro præterito, etiam perfectò, adeo raram non esse,

esse, uti perhibetur. *Creberrimam* potius esse in *historiis* narrationibus, post *Flacium* docuit *B. Glassius*, *Gramm. S. Tract. III. Can. XLVIII. p. 381. seqq.* (m. p. 691.) ubi adductis locis *Matth. II. 13. Marc. II. 4. Cap. III. 19. 20. 31. C. XVI. 2.* opus non esse iudicat, accersere plura, praesertim cum & in *profanis historiis frequentissima sit hac Enallage*. Imo nec longe à textu nostro discedendum est, ut exemplum afferamus. Nam *Ebr. Cap. I. 7.* legitur: *ὁ πνεῦμα (non πνεύμα) qui facit (non, qui fecit) angelos suos spiritus &c.* & tamen in prima creatione tales fecit, non nunc demum facit. Ita nimirum *Socinianis* hominibus rarum est, quod non ad palatum eorum est. Sed sic etiam cadit argumentum alterum, quod in facta illa raritate *Enallages* fundatur. Nam ex adverso utique in praesenti loco, propter nexum versus 16. cum verbis v. 14. *τὰ πνεύματα κακομένων σαρκὸς καὶ αἱμάτων*, proprie acceptis, uti oportet; simul & cum illis *αὐτὸς μετέσχεν τῶν αὐτῶν*, satis causa adest, cur verbum *ἠπλαμμένον* in significatione praeteriti quoque accipiatur, ideoque *talis Enallage, qua scilicet nec alias raro occurrit, sit adhibenda, cum aliter sensus verborum genuinus videlicet, non temere factus, constare non possit.* Atque hoc omnino, non, quod vult *Smalcius, ad oculum apparet.* Quod autem ad iactatum consolationis argumentum attinet, post paulo expendemus.

§. XXI. Interea, si quis cum *Schlichtingio* lib. contra *Meisnerum* de Trinitate, quaerat: *Num vero adhuc naturam humanam assumit Filius?* quamvis ex dictis pateat responsio; non tamen negligendum putamus, quod *Nostrates* quidam monuerunt: *Esti incarnatio, quando spectatur, ut actio uniendo primum naturam humanam*

cum

cum divina, unionem tamen prout statum importat, adhuc durare: & esse perpetuam: Et quemadmodum conservatio hujus universi ab auctoribus dicitur continuata creatio: Ita & Filium Dei recte dici adhuc *Ἐπιλαμβάνεται* naturam humanam, quatenus, quam semel assumpsit, semper, velut prehensam, retinet, nunquam deponit.

§. XXII. Obiter etiam, & velut κατ' ἀνδροπον, monemus; quod ex Socinianis *Schlichtingius* ipse doceat, in priore membro versus 16. ubi dicitur: ἡ δὲ πρὸς τῶν ἀγγέλων *Ἐπιλαμβάνεται*, non enim sane alicubi Angelos apprehendit; τὸ apprehendit idem esse, atque apprehendere dicitur vel affirmatur; addita ratione; non raro enim rem ipsam pro rei declaratione seu affirmatione ponimus. fol. 98. b. Quo admissio, jam non est, cur in posteriore parte versiculi terminatio temporis presentis in voce *Ἐπιλαμβάνεται* nobis opponatur. Si maxime enim jam non assumat humanam naturam Filius Dei; jam tamen adhuc dicitur aut affirmatur in *Scripturis*, quod semel assumerit. Itaque quoquo se vertant adversarii, propria vineta cadere necessum habent.

§. XXIII. Nunc autem ad alteram in ipso Catechismo Socinianorum adductam objectionem: Quod non dicat Apostolus naturam humanam, sed semen Abrahæ; paucis respondebimus: Ineptum sane est, ista opponi, quæ revera eadem sunt. Certe quemadmodum Semen mulieris & Semen Davidis, ita quoque Semen Abrahæ, non solum non contra vim vocis, sed commode atque usitate prorsus, significat naturam humanam, cum relatione ad subjectum illud, à quo originem ducit. De semine mulieris nec ipsi Sociniani negaverint, nomen naturæ esse:

qui, licet non concedant, Messiam ab humana natura denotatum *Gen. III. 15.* indicari; progeniem tamen Evæ, homines, secundum naturam humanam à Muliere, duendam significari contendunt. *Semen Davidis, 2. Sam. VII. 12. & 1. Paral. XVII. 13.* sive volentibus, sive invitis Socinianis, revera idem est ac *fructus ventris Davidis. Ps. CXXXII. 11.* aut *germen Davidis, Jerem. XXIII. 5. & XXXIII. 15.* Sed & *Abrabæ semen*, cum de Ismaele accipitur, *Gen. XXI. 13.* nonne *filium* denotat, *secundum carnem ex eo natum*, uti *Gal. IV. 23.* atque adeo secundum naturam humanam, cum respectu ad Patrem, considerandum? Quid ergo est, quod Sociniani significationem illam, qua naturam humanam denotat, h. l. tantopere fastidiunt, nisi, quod hominibus impiis monstrosa videtur incarnatio? Nam, quod is dicit, *Semen Abrabæ in sacris literis notare eos, qui in Christum crediderunt*, tam audacter quidem dicitur, ac si per inductionem exemplorum de universali atque unica significatione constaret: Imo in margine p. 12. Refutationis Thes. D. Graueri, scribit: *Semen Abrabæ sunt fideles tantum.* Sed jam quidem contrarium vidimus. Locus *Gal. III. 29.* non probat, nisi aliquando, locum habere eum sensum; nempe pro ratione materiæ substratæ, & promissionum, quas fidelibus proprias esse, jam aliunde exploratum est. Ecce autem Smalcius non æque adduxit locum *Job. VIII. 73.* ? ubi Judæi dicunt: *Semen Abrabæ sumus*; Christus autem v. 3. respondet: *Scio, quod Semen Abrabæ estis, sed queritis me interficere.* Aut locum *Act. VII. 5. 6.* de *semine Abrabæ*, cui terra possidenda promittebatur, quodque *inquilinum in terra aliena & servituti subjectum futurum erat*: aut locum *Rom. IX. 5.* ubi dicitur:

DE ASSVMPTIONE SEMINIS ABRAHÆ. ¶

citur: *Non quia sunt semen Abrabæ, omnes Filii.* Aut cap. XI. v. 1. *Nam & ego,* ait Paulus, *Israelita sum, ex semine Abrabæ, tribus Benjamin:* aut 2. Cor. XI. 22. *Ebræi sunt, & ego: Semen Abrabæ sunt, & ego.* Quibus omnibus locis *Semen Abrabæ* naturæ nomen est, non fidei, aut credentibus proprium. Imo Rom. IX. 5. distinguuntur *Filii*, gratiæ hæredes, & *Semen Abrabæ*, licet non adæquate, revera tamen & expresse: quod ad infringendam Objectionem Smalcii sufficit.

§. XXIV. *Schlichtingius* Comment. ad h. l. fol. 98. negare non audet, quod nomen *Seminis Abrabæ* naturam humanam ex Abrahamo deductam commodè significet: Imo D. Autorem tanto libentius *Semen Abrabæ* nominasse, quod non solum verum id esset, quod de eo affirmat, & in Scripturis testatissimum; sed etiam Hebræis, ad quos scribit, quippe *Abrabæ posteris auditu jucundissimum.* Putat autem, se nihilominus invenisse, quo doctrinam de incarnatione excludere, & Socinianam glossam communem salvare possit. Caterum, ait, *bac ambigua appellatione, quæ semen Abrahami tum CARNALE tum SPIRITUALE significare potest, ita Judæis gratificatus est, ut simul tacite indicaret, eos debere Christianos fieri, qui soli, cujusque gentis, spirituale semen Abrahami sunt; Gal. III. 29. si à Christo ipso facti juvari & servari velint. Istis enim solis ipso opere juvandis servandisque Christus destinatus est, istorum tantum misericors fidelisque est Pontifex. Unde sic spirituale Abrahami Semen intelligendum est potius, quam carnale. Scilicet negare non potest Schlichtingius, verba illa, prout jacent, & ex communione loquendi consuetudine, denotare posteritatem Abrabæ, quoad tractum naturæ ab illo; atque*

ita à Judæis intellecta, ipsumque sensum eos fuisse *incarnati-
dissimul.* Putat autem, se alius persuadere posse, quod
Apostolus per *νεῖσιν* quendam aut dolum bonum, non
hoc, quod verba sponte & commode significant, sed aliud
quiddam *tacite indicaverit.* Ecce invenium hominis,
præstantius, quam quod pueri in faba! Nimirum qui
vera Myſteria, tanquam monſtroſa, rejiciunt, ut vel invi-
ta Scriptura removeſcere poſſint, ipſi ſibi myſteria fingunt,
& vel ipſos Scriptores ſacros luſiſſe verbis quaſi ex ſuo in-
genio, judicant.

§. XXV. *Smalcus* denique phraſin integram, *Se-
men Abrahæ* *assumere*, ſic intuetur, ut ad incarnationem
denotandam minime quadrare putet. *Diverſi ſunt pro-
ſus loquendi modi*, ait, *Chriſtum ex Semine Abrahæ* aliquid
accepſiſſe, & *Chriſtum Semen Abrahæ* accepſiſſe, ut jam con-
cedam, *voceſm Græcam ita converti poſſit.* Iſto enim modo
fortaſſis ortus ex aliquo ſignificari poſſit; at hoc minime.
Quis enim unquam audivit vel legit in ſacris literis, accipere
Semen alicujus eſſe naſci ex illo? Ubi duo præcipue occur-
runt: (1) differentia inter terminos, *Semen Abrahæ*, &
aliquid ex Semine Abrahæ. (2) differentia Phraſium, *na-
ſci ex aliquo*, & *accipere Semen alicujus*: Quæ ſingula bre-
viter ſunt expendenda.

§. XXVI. Quod ad prius attinet, poſſumus qui-
dem concedere, quod, quemadmodum (1.) totum & pars
(2.) materia & effectus ejus differunt, ita *Semen Abrahæ* &
aliquid ex Semine ejus, diſtingvi poſſint: quo tamen non
obſtante, uſus loquendi probat, (1.) non ſolum totam
poſteritatem alicujus (v. g. Abrahæ) ſed & ſingulos poſte-
riorum, licet non ſint tota illa multitudo, ſed aliquid ex
plu-

DE ASSUMPTIONE SEMINIS ABRAHE. 23

pluribus, Semen ejusdem appellari; & similiter, singulos posteriorum licet sint aliquid (soboles aliqua) ex semine alterius (Abrahæ) atramen etiam in casu recto semen ejusdem (Abrahæ) dici: prout Adam de conjugè ex se producta dixit: *Hec nunc caro de carne mea & os de ossibus meis Gen. II. 23.* Sicut enim Eva sic fuit de carne Adami, ut tamen etiam esset caro ejus. (conf. Eph. V. 29: 30.) ita nec negandum est, tò esse ex Semine alterius & tò esse Semen ejusdem, recte coincidere. Quin imò Christus ipse sic dicitur *γενόμενος ἐν σπέρματι Δαβὶδ, natus ex semine Davidis, I. Rom. 13.* ut tamen etiam dicatur *Semen Davidis.*

§. XXVII. Qua ratione ad posterius facile responderetur. Nempe non solum differentiam phrasium Smalcianus non probat: sed ex adverso clarum est, liberos hoc ipso, quod accipiunt semen parentum, nasci ex parentibus: & vice versa, dum accipiunt aut acceperunt particulam de substantia parentum in suam substantiam, fieri eorum natos: nisi forte etiam tò nasci pro ipsa exclusione ex utero & editione in lucem accipiatur, ut à τῷ generari distingatur: quod tamen hoc loco ineptum erit, ubi tò nasci, & τὸ generari, pro iisdem accipi debent.

§. XXVIII. Ecce vero subtilitatem Smalcianam! Dum quærit, *quis unquam audiverit vel legerit in sacris literis, accipere Semen alius, esse nasci ex illo?* id omnino agit, ut postulet, plura sibi monstrari loca, ubi eadem phrasin in eadem significatione adhibeatur: quasi vero hoc necesse sit, neque occurrant in Scripturis *μοναχὸς λέγονται*: aut non sufficiat contextus & parallelismus ad certam certam phrasin in loco certo significationem adstruendam.

§. XXIX.

§. XXIX. Sed nec mirum est, dicit Smalcius, *τὸ accipere semen alicujus sensu nascendi ex illo nusquam apparere. Nam accipere semen alicujus est actio ejus, qui jam re ipsa existit: sed nasci ex aliquo non est actio ejus, qui nascitur, sed vel Dei vel parentum.* Ubi, si *κατ' ἀνθρώπων* disputare luberet, possemus objicere Smalcio, quod nondum probatum sit, *τὸ accipere* in universum denotare *ἁφίονem*. Nam & materia accipit formam, non agendo, sed patiēdo. Et multa sunt Exempla, quibus bona & mala accipi dicuntur, sine actione ejus, qui accipit. Sane cum Paulus 1. Cor. I. 7. scribit: *Quid habes, quod non accepisti? Quod si vero accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis?* non actionem accipientis notat, sed dantis. Accipientem nihil potius, quam aliquid, egisse dixeris. Et quid usitatus est, quam ut nos pariter atque res alias, esse nostrum & vitam, à Deo accepisse dicamur? Nec tamen, ut ad ea active aliquid conferremus ipsi? Verum hæc transeant. Nam in hoc quidem præsentē casu & loco, agnoscimus, eum, qui semen Abrahæ assumpsit, assumendo aliquid egisse, tanquam qui jam re ipsa existerit, cum acciperet aut assumeret semen. Tantum spiritui superbo Sociniano monstrandum erat, quam infirmis utatur argumentis, ne sibi sapere nimis videatur.

§. XXX. Equidem hoc ipsum Smalcius negat, quod is, qui semen Abrahæ assumpsit dicitur in textu, antequam nasceretur ex posteritate Abrahæ, re ipsa existerit. Imo succenset Graüero, quod astute Filii Dei meminere, cum de participatione carnis & sanguinis loqueretur. Tacite enim, ait, sumit Graüerus, existisse Dei Filium, antequam homo fieret, cum tamen certum sit, Autorem Epistolæ

ad

ad Ebræos de Jesu, hoc est, de homine jam ex Maria nato dicere, eum participasse carnem & sanguinem. Hujus enim proxime ante mentio facta fuerat v. 9. Unde porro etiam statuendum est, de eodem Jesu jam nato dici, quod non Angelos, sed Semen Abrahæ recipiat. Hæc ille. p. 14.

§. XXXI. Sed nec mirum est, ad tuendum unum errorem plures adduci, & negata una veritate revelata, socias quoque vocare in controversiam. Ostendimus supra, κοινότητα & μεσοχὴν σαφὲς καὶ ἀμείβω de communi-
 one naturæ humanæ accipi omnino debere, neque vagas Ἰων ἀποκατάστασιν Socinianorum cogitationes sequendas esse. Vidimus etiam statim §. III. nexum capituli II. cum I. ostendere, quod Jesus ille, cujus capite II. vers. 19. sit revera Filius DEI, Dominus ille, qui initio terram fundavit & cujus manum opera sunt cæli; ita ut non tam Grauerus astute culpabilis, quæ sinceritati opponitur, reus sit, quando de Filio DEI adhuc vers. 16. Cap. II. sermonem esse perhibet: id enim profecto verum est: quam Smalcus astute profus pro filio DEI Jesum hic considerari jubeat, non habita ratione descriptionis personæ, prius traditæ, tanquam filii DEI, qui est character ἰσότητος ejus, creator hujus universi &c. quasi scilicet idem plane sit Jesus ac homo (ἄνθρωπος) jam ex Maria natus. Licet enim etiam nostri agnoscant, nomen Jesu in circumcisione imposi-
 tum, Luc. II. v. 21. tanquam nomen officii in humana natura explendi, Filium DEI ἑνσαφην denotare; falsum tamen est, esse nomen nudi aut meri hominis, aut qualibet predicata referri debere ad illud tempus, quo is jam ex Maria natus fuit. Non solum enim Lucas ipse l. c. docet, priusquam in utero conciperetur, jam nomine Jesu ap-

pellatum fuisse ab *Angelo*; ubi absurdum fuerit, dicere, quod Maria conceptura fuerit in utero Jesum hominem, jam ex se natum: sed nec alias necesse est, prædicata semper referri ad subjectum secundum id, à quo subjectum denominatur, aut secundum illud tempus, quo subjectum ita appellari cœpit. Itane enim, si dicamus, Rex David nascitur ex Isai aut Jesse, (prout *Matth. I. 6.* dicitur, *Jesse genuit David Regem*) colligendum erit, Davidem jam Regem factum sic demum natum fuisse ex Isai, ita ut prædicatum, nasci ex Isai, competat subjecto & formaliter, quatenus Rex est, & pro eo tempore, quo in dignitate Regia est constitutus. Quod si autem istud admittendum non est, eccur h. l. dicamus, *de Jesu jam nato dici, quod non Angelos sed semen Abrabæ assumserit?*

§. XXXII. Novimus equidem, quæ à Socinianis objiciantur, adversus genuinam interpretationem cap. I. Ep. ad Ebr. & speciatim verborum *versus secundi*, quibus dicitur, *Deum per filium hunc suum condidisse secula*; & vers. 10. *tu in initio, Domine, terram fundasti*; &c. scilicet quod Deus per Christum secula non omnia, sed aliqua tantum, nova & felicitiora condiderit; quodque verba ex *Pf. CII. vers. 10.* citata quæ ad DEUM summum spectent, & ubi in toto Psalmo Christi mentio nulla fiat, non aliter ad Christum pertineant, quam per accommodationem ejusmodi, qua significetur, Christi regnum cum cœlo & terra æqualiter duraturum aut perennaturum, ita ut creatio cœli & terræ ei plane non tribuatur. Quo quid magis coactum & in verbi Dei tractatione magis audax, improbum, ineptum, dari possit, non videmus. Turbare pro-

perfecto ista nos, aut subducere animis nostris verum planumque sensum S. Scripturæ, neutiquam debent.

§. XXXIII. Nihil rectius sese habet, quod postremo objicit Smalcus: Nusquam dicitur, cum de Christi natiuitate vel ortu sermo est, Christum aliquid fecisse, ut hic, cum de receptione seminis Abrahami sermo est, dicitur: sed simpliciter, eum factum esse, vel simpliciter, esse ex semine Davidis, vel ex Patribus. Nonne enim satis esse possit, illud hic, licet uno loco, dici? Cur sæpius dictum oportuit? Quanquam, quod Christus in natiuitate humana non habuerit se mere passivè; verum ipse aliquid etiam fecerit, vel inde patet, quod productio humanæ naturæ miraculosa, effectus est virtutis divinæ, quam vocamus omnipotentiam. Cum enim hæc una sit, & tamen Christo competat ita, ut propterea dicatur πανουργάτως, Apoc. I. 8. certe effectum omnipotentis illius etiam effectum ipsius Christi esse, ideoque Christum in ejus productione aliquid fecisse, negari non potest. Quod autem alias dicitur, ὁ λόγος σαρκὶ ἐγένετο, verbum caro factum est, Joh. I. 14. non obstat, quo minus ὁ λόγος ipse aliquid active contulerit, nempe per quem omnia facta sunt, & sine quo factum nihil, quod factum est; vers. 3. per eum, tanquam per causam efficientem, etiam hoc factum est, quod verbum ipsum factum est Caro; non solum, quod producta est caro illa seu natura humana; verum etiam quod ἔ λόγος Caro facta. Scilicet ἅμα σαρκί, ἅμα λόγος σαρκί: uti veteres loquebantur. Esse ex semine Davidis aut ex Patribus, Christus dicitur, secundum ipsam naturam humanam, aut, juxta Rom. IX. 5. τὸ κατὰ σάρκα. Sed nec nos docemur, Christum secundum humanam naturam velut

jam existentem, effecisse, ut esset hæc natura humana. Concedant modo Sociniani, Christum secundum id, secundum quod filius DEI & Character substantiæ ejus, creator quoque cœli & terræ erât; *fecisse aliquid in ortu aut nativitate humanæ naturæ*; facile vincet veritas.

§. XXXIV. Schlichtingius l. c. contra Meisnerum objicit; semen in Textu nostro, *non uni Angelo, sed Angelis opponi*, ideoque pluralitatem individuorum denotare: Atqui etiam ex nostra sententia Christum assumfisse totam posteritatem Abrahæ in suam *ἐπίστασιν*; sed naturam humanam singularem. Sed respondetur, (1) non esse necessarium, ut, si unum oppositorum pluralitatem importet, alterum similiter accipiatur: Ita enim DEUM unum *cœlis omnibus*, Ebr. I. II. Christum unum *omnibus Angelis*; ibidem versu 6. 7. 8. 13. 14. *omnibus consortibus suis*, v. 9. toti quoque seriei *Pontificum V. T.* opponi, cap. 9. v. 25. (2) prout semen Abrahæ pro natura humana positum credimus; ita & Angelos, pro natura Angelica, quæ omnium una est in specie, sicut eorum, qui alias collective semen Abrahæ dicuntur; ita ut, cum negatur, eum assumfisse Angelos, sensus sit, non assumfisse eum naturam Angelicam, qualis in tot Angelis est, aut in ullo extam multis; & cum additur, eum Semen Abrahæ assumfisse, una singularis, aut individua natura intelligi debeat. Quo tamen factò, nostram ejusque naturam communem, licet in singulari, assumfisse Angelos.

§. XXXV. Quod si denique postulent Sociniani, dari sibi à nobis exemplum, ubi vox *ἐπιλαμβάνεσθαι*, aut phrasis *ἐπιλαμβάνεσθαι σπέρματος Ἰν*, in ea, quam nos in Textu presente obtinere dicimus, significationes alias occur-

currat: respondebimus, id necesse non esse, nec vel pie satis, vel prudenter, à quoquam postulari posse. Cum enim unio personalis duarum naturarum completarum in Christo sit *μυστήριον ὁμολογούμενος μέγα*; ideoque res ipsa, seu quod aliqua persona, præter eam naturam, quam hæcenus habuit, aliam naturam inter subsistentiam suam recipiat aut assumat, nullibi in hoc universo extra personam Christi inveniat; quid mirum est, Vocem aut Phrasin, quæ h. l. adhibetur, eodem sensu alias non frequentari? Nimirum Sociniana quidem Theologia talis est, in qua nullum mysterium, nihil rationis captum excedens: sed inter Christianos veri nominis sanctius vivitur.

§. XXXVI. Verum hæc ad vindicias nostræ doctrinæ hæcenus sufficere possunt. Ad Socinianorum sententiam de sensu loci nostri examinandam pergemus. In qua certum est, quod non satis sibi consent: quando verbum *ἐπιλαυεῖν* nunc de actione ipsa *opitulandi aut juvandi*, nunc de *destinatione* (scilicet passiva, adeoque obligatione,) ad juvandos alios; aut de ipso munere juvandi aut servandi eos, interpretantur. *Smalcus*, qui in lib. contra Grauerum q. 13. verbo Græco *ἐπιλαυεῖν* Latino- rum *recipere*, respondere perhibet; is addit, aliquem *recipere dicitur, qui eum juvat, defendit, conservat*. Mox autem laudat *Sebastianum Castellionem*, tanquam lingua Græca peritissimum, & hic minime suspectum, qui vocem Græcam per verbum Latinum, *Opitulatur*, in loco ad Hebr. vertere non dubitaverit. Et in altero libro contra *Smigleci- um* cap. 22. pag. 127. conjungit illa: *tantundem*, ait; *valet* (vox *ἐπιλαυεῖν*) *ac si dictum esset, non Angelos recipit, vel, non Angelis opitulatur, ut habet Castellio, sed se-*

men Abrahæ recipit, vel ei opitulatur. Post aliqua autem scribit: *Verba hæc, semen Abrahæ apprehendit, de liberatione tantum esse accipiendæ seminis Abrahæ, eleganter nostri docuerunt.* Schlichtingius comm. in ep. ad Hebr. pag. m. 98. scribit: *Quod semen Abrahæ apprehendat, i. e. illud adjutet, ei opem ferat, eique servando proprie sit destinatus, istud multis S. Scripturæ locis expressum est.* In Catechismo Racoviensi l. c. dicitur, *id sibi velle eum scriptorem, Christum non esse servatorem Angelorum, sed hominum credentium, qui fideles suos à mortis reatu liberaret, & in omni afflictione iisdem opem ferret.*

§. XXXVII. Differunt sane, actio ipsa, munus agendi, & ad munus atque actiones ejus destinatio. Nec apparet, unde probare possint Sociniani, una voce in uno contextu semel posita, duas aut tres illas significaciones contineri. Quamvis enim fortasse dixerint, habere illa ad se invicem relationum quandam, ita, ut destinatio sit ad munus, propter actionem; & contra, actio sit muneris actio; munus ex destinatione ab altero: non tamen una voce Ἰπλάμεινεται ista simul & formaliter significari putandum est. Ac Sociniani, aliorum censors tam oculati & rigidi, hic potius sui rationem habere debebant.

§. XXXVIII. Quod si vel maxime cum Castellione in significacione activa opitulandi, juvandi, defendendi, conservandi, liberandi, adjutandi, opem ferendi, persistant: Beza quidem in Notis majoribus pag. 367. pridem monuit, execrandam esse Castellionis audaciam, qui Ἰπλάμεινεται convertit, Opitulatur, non modo falsa, sed etiam inepta interpretatione, cum Ἰπλάμεινεται nunquam hoc declaret

ret apud Græcos. Cum autem etiam Grauerus Theſi 39. de Incarnatione monuiſſet, verbum *Ἐπιλαυέειν* in ſacris nunquam ſignificare in gratiam recipere; Smalcius ita eum loqui dicit, ac ſi concedat, vocem *Ἐπιλαυέειν* in profanis ſcriptoribus ſignificare, in gratiam recipere, dum ait, in ſacris nunquam id ſignificare. Quod ſi ita eſt, addit, jam ipſemet videat, annon vera ſit ſignificatio hac vocis Græca. Sic enim, qui interpretationes ſuas tuentur, viri docti, autoritatem ſcriptorum Græcorum prætereſſere ſolent, & hæc tænenus ab omnibus idratum habetur. Sed neque Grauerus ideo concedit illud, à quo ſe abſtrahit: neque ſi concederet, inde ſtatim recte colligitur, eandem vocis ſignificationem in ſacris habere locum, quæ apud unum alterumve ſcriptorem profanum reperitur. Nam neque ipſi ſcriptores profani ſic ad aliorum exempla ſe alligant, ut non aliquando à modis loquendi, qui aliis recepti ſunt, abſtineant: neque in *πολυσημία* vocabulorum ſenſum omnem faciunt ſuum. Sacris autem ſcriptoribus tanto minus promiſcue tribuendi ſunt ſenſus quilibet Phraſium, qui apud profanos ſcriptores occurrunt, quando ſtyli ſancti ſublimitas & ſingularitas aliquando negari non poteſt. Nam neque Smalcius auſus eſt exemplum oſtendere ex ſcriptis ſecularium Græcorum, ubi Phraſis *Ἐπιλαυέειν* *σπέρμα ἵος τινος*: ſemen alicujus recipere aut aſſumere, occurrat.

§. XXXIX. Caterum fatetur Smalcius, non eſſe neceſſe vocem *Ἐπιλαυέειν* ſignificare, in gratiam recipere, ſed ſatis eſſe eam ſimpliciter ſignificare, recipio. Quo admiſſo, neminem non intelligere putat, hanc vocis recipere, eam eſſe ſignificationem, quæ ad dogma incarnationis nihil proſuſus faciat.

faciat. Nam is, ait, aliquem recipere dicitur, qui cum juvat, defendit, conservat. Sed neque unquam probat, quare vox Græca, repudiato vocabulo assumere, per tō recipere sit reddenda. Deinde si vox illa simpliciter significat, recipio, non autem recipio in gratiam; quæ ratio est, quamobrem significet juvare, defendere, conservare? Non enim hæc simplicem recipiendi actum denotant, sed cum modo. Aliud est recipere simpliciter; aliud recipere juvando, defendendo &c. Notum est illud Comici: *Recipite me in gregem vestrum*: ubi non idem postulatur, ac *juvate me, defendite me, conservate me*: sed convenit cum eo, quod apud Ciceronem legitur, *assumere* aliquem in societatem; *adjungere* in societatem; Atque ita tandem etiam concedi posset, hoc loco vocabulum *recipere* posse adhiberi; ut dicamus: *Non angelos recipit* in societatem divinæ suæ naturæ, sed *Semen Abræ* in hanc societatem recepit, qua ratione utique phrasis illa ejusque significatio ad dogma de Incarnatione non prorsus nihil, sed plurimum faciet. De Socinianis vero dixeris, quod alibi apud Comicum habetur, de sciolis superbis: *Facite me intelligendo, ut nihil intelligant*: nec in verbis, nec in rebus sapientes.

§. XL. Quod autem vox ἑπιλαμβάνεται idem notet ac juvare, opitulari, defendere, Smalcius ex multis exemplis unum atque alterum se producturum; dicit: & affert *Eccles. IV. 12.* verba: ἡ σοφία οὐκ ἐάντων ἀνθρώπων, καὶ ἐπιλαμβάνεται τῶν ἐπιγόντων; ut & locum *Matth. XIV. 21.* ubi *extensa manu JESUS apprehendit eum (Petrum) ἐπιλάβετο αὐτόν*: (vitiis quæ in scriptione Græca hic apud Smalcium occurrunt, transibimus: quæ fortassis Typographo adscri-

adscribentur :) Sed profecto si alia sibi magis commoda Scripturæ dicta in promptu habuisset, non ex multis illa minus probantia *producturus* fuerat. Atqui neuter locus in rem præsentem aliquid probat. Neque enim quaritur, an vox *ἐπιλαμβάνεσθαι* aliquando vi contextus relationem habeat adjuvandum, defendendum, conservandum : sed an, velut ex communi, aut propria, aut saltem principali significatione concludi possit, eam hoc loco ad Ebræos idem esse, ac juvare, defendere, conservare ? At vero, si priorem locum Libri Apocryphi intueamur, non solum non probat Smalcius, sensum formalem esse I. c. quod sapientia juvet eos, defendat, conservet. (Quid si enim dicatur, sensum esse, quod in societatem, familiaritatem, conversationem suam recipiat ? Habebitne ille, quod opponat ?) Sed si maxime locum habebat modificata illa significatione, juvandi, defendendi &c. non tamen ideo patebit ea ex ipsa indole vocis *ἐπιλαμβάνεσθαι* in spectatæ, sed ex conjunctione cum voce altera *ἀνύψασε*. Ad posteriorem locum quod attinet, non habetur vox *ἐπιλαμβάνεσθαι* cum nomine objecti simpliciter ; sed præcedunt verba *ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἐπέλαβε τὸ αὐτῆ* : quod idem est ac manu prehendere, ut organon aut medium actus indicetur. Quanquam nec sic universale est, ut opitulatione significetur : nam & illos manu prehendimus, quos puniri sumus. Neque ex eo, quod verbum conjunctum cum nomine organi, modificatum illum sensum habet, inferre licet, quod eundem etiam habeat, cum omisso eo adhibetur.

§. XLI. Imo vero nec Nostri denique negabunt, Apostolum in hoc sermone animum intendere ad libera-

tionem hominum à metu mortis, & ad opem in omni afflictione eorum, ab illo, qui semen Abrahæ assumpsit, ferendam, tanquam qui sit *Servator*, non *Angelorum*, sed *hominum credentium*. Concedimus enim, Contextum huc tandem spectare. Hoc autem monemus, quod vox illa *ἐπιλαμβάνει* hoc loco, ipsaque Phrasis *assumere semen Abrahæ*, non formaliter ad *opitulari* aut *juvare*, *defendere*, *conservare*, sed assumptionem & unionem assumpti cum assumpti denotet, licet non exclusa intentione & conatu juvandi eos, quorum naturam is assumit. Nempe fundamentum opitulationis, auxilii, salvationis, ab ipso actu opitulandi, juvandi &c. distingvimus: de priore in hoc versu 16. agi, reliqua in antecedentibus & consequentibus tradi credimus.

§. XLII. Smalcio autem non possumus non indignari, qui cum suam & suorum de nostro Textu sententiam exposuisset, ita concludit: *Hunc sensum esse hujus loci, plenum consolatione, nemo, qui non oscitanter eum legit, diffitebitur, quem isto monstruoso de Incarnatione dogmate ex animis hominum extirpari, prorsus necesse est.* Constat ex modo dictis, sensum, quem nos amplectimur & sequimur, non tantum genuinum esse, sed & *consolatione plenum*, quo fundamentum consolationis certissimum ac prorsus singulare hominibus, peccati atque iræ divinæ sensu afflictis, suppeditatur: scilicet quod habeamus *Servatorem*, qui cum sit *Filius DEI* ac *DEUS* ipse, *Creator* hujus universi; simul tamen etiam nostræ naturæ participes factus, ita nostram, velut fratrum, causam agat. *Socinianus* autem iste sensus, quo Christum esse merum hominem supponitur, & liberatio à pœnis in *Judicio divino*,
auxi-

auxilium etiam in afflictionibus ac tentationum astu hominibus à mero homine promittitur, ita tamen, ut peccatum originis, de quo per revelationem convincimur, & vulnera ejus toties experimur, pro fabula habeatur, justitia DEI vindicativa, quam mens sibi male conscia non potest non formidare, ex attributis essentiæ divinæ eliminetur, satisfactio Mediatoris pro peccatoribus, sine qua fiduciam in DEI offensi bonitate ad remissionem peccatorum concipere firmiter non possumus, ludibrio habeatur; quomodo *consolatione vera & efficaci plenus sit, e-* quidem non videmus: potius *extirpari eam prorsus ex animis hominum monstrosa ista* explicatione Scripturæ & subductis fundamentis solatii, necesse est: idque nemo, qui non *oscitant* illa legerit ac meditatus fuerit, nec rationem cœcã secutus, mysteria fidei pro *monstris dogmatibus* habuerit, diffitebitur.

§. XLIII. Mirum vero, quod Interpretatio illa etiam aliis quibusdam placuit, incarnationis quidem mysterium approbantibus, attamen hunc Textum ejus probationi subtrahentibus. Nempe ex Pontificiis post *Fr. Riberam* (ad quem etiam *Crellius & Schlichtingius*, *Sociniani* provocant) *Guilielmus Estius* occurrit, qui in *Comment. ad h. l.* p. 897. scribit: *Græcum vocabulum non simpliciter assumere aut accipere significat; Sed apprehendere, vindicare, manum injicere in rem aliquam.* Et post al qua interjecta, p. 898. a. cum priora repetiisset, addit: *Vindicantur autem, qui in libertatem assumuntur; & concludit: Itaque sensus videtur hujusmodi; Christus enim non Angelos, sed nos homines è potestate Diaboli, mortis imperium habentis, eripiens, velut injecta manu apprehendit, ac*

sibi vindicat, & in libertatem asserit. Facile autem conspectus docet, non alias hic esse rationes, quam ad quas supra respondimus. Ex Reformatis *Johannes Camero* in *Myrothecio Evangelico* eandem cum *Castellione* & *Socinianis* interpretationem, sed nec aliis rationibus, propugnavit: cui tamen, licet suppresso ejus nomine distincte responderunt ex Sociis *Franc. Gomarus* in *Analyt. Explic. Ep. ad Hebr. Part. II. Opp. p. 309.* & *P. Ravanelus* *Bibl. Sacr. voce Assumo, P. I. p. 252.*

§. XLIV. Nec negandum est *Matthiam Flacium*, licet sanae doctrinae de *Incarnatione* assertorem valde studiosum, nihilominus in alteram illam explicationem verborum declinasse, quando in *Notis ad Cap. II. num. XVI. p. 1108. b.* scripsit: *Verbum ἡμετέρας plerique intelligunt dici de assumptione per incarnationem: sed forte non minus recte intelligeres de Metaphorica susceptione, hoc est, de receptione in curam & liberationem; sicut in dicto, Suscepit Israel puerum suum: & Pater ac Mater deseruerunt me, Dominus autem suscepit me.* Sed is quidem (1) rationem non addit, quare *Metaphorica susceptio* non minus recte intelligenda sit, quam illa, quae magis propria est. (2) observare debebat, quod in loco priorē à se huc adducto *Luc. 1. 54.* non habeatur vox ἡμετέρας, sed ἀπολαύσεσθαι. Similiter (3) quod in posteriore loco *Ps. XXVII. 10.* in Ebraeo textu habeatur vox הוֹדָה, apud *LXX.* autem verbum προσλαύσεσθαι: quae si maxime vocabulo ἐπιλαύσεσθαι respondere dicantur, certum tamen est, Ebraum הוֹדָה etiam *II. Sam. XI. 27.* adhiberi, ubi *David Bathsebam uxorem domum duxit: cum quo mystica illa nuptiae filii Dei cum natura humana facile conveniunt:*
(quam-

(quamvis ei LXX. illic habebant vocem *συνάγειν*:) Græci cum autem illud *πρόσλαμβάνεσαι* plane ad literam sonæ assumere, accipere præterea, adsciscere, sibi adjungere, unde *πρόσληψις* est assumptio, actio assumendo: & sic communior interpretatio textus nostri magis confirmaretur. Sed hæc transeant.

§. XLV. Grotius non obscure Socinizat, quando significationem solemniter vindicandi, apud Platonem & alios quarere jubet, *manus injectionem*, ex vi vocis *ἐπιλαμβάνεσαι*, exemplis locorum quorundam Scripturæ & congruentia cum verbis Ebrais *יָמַן* & *פָּיַן* & *שָׂמַן* colligit, eoque morem illum, quo solebant manu apprehendi, qui è servitute aut vinculis educebantur, refert. Sed neque Græci verbi hæc est perpetua aut prima significatio, ut vidimus; neque vocum Ebraicarum, quæ analogæ habentur. Nam & verbum *יָמַן* per *ἔχω*, *κατέχω*, *κρατέω*, interdum reddiderunt LXX. Latini per *teneo*, *retineo*, *possideo*; & verbum *פָּיַן* in Hiphil *פִּיַן* per *prehendit*, *apprehendit*, *retinuit*; idem accidit verbo *שָׂמַן*. Quod autem ad ritum illum in educendis è servitute hominibus, respexit Apostolus, cum ad Ebræos scriberet, unde probabitur?

§. XLVI. Obiter mentionem facimus *Jeremie Felingeri*, qui licet Socinianus plane haberi nolit, de mysteriis tamen S. Trinitatis, & Incarnationis Christi idem cum illis sentit, in Germanica autem sua versione N. T. verba sic reddidit: *Er niht sich ja nirgend der Engel an / sondern des Saamens Abrahamis / niht er sich an; cum Lutherus reddidisset; Er niht nirgend die Engel an sich / sondern den Saamen Abraham niht er an sich.* Schicet hæc est astutia; pro phrasi, *Er was*

an sich nehmen / substituere Phrasin : sich eines (Dinges) annehmen : Quæ notabiliter differunt. Felbin-gerus autem probare debebat, ubinam vox Græca ἐπιλαμ-βάνεσθαι significet, sich eines annehmen : cum Smalcius significationem recipiendi in gratiam noluerit urgere; juxta illum autem reddenda vox esset, curam alicujus gerere, quod usu loquendi destituitur. Sed mittamus hæc tandem.

§. XLVII. Res monet atque instituti ratio, ut as-
sumptionem Seminis Abræ pro natura humana accepti, pau-
lo curatius cognoscamus atque explicemus. Quanquam
enim non dememinerimus, μισήριον esse, cujus τὸ ὄτι nos-
se sufficit, τὸ διότι non æque perferendum est; attamen
non solum sana doctrina à Nestorianorum atque Eutychia-
norum erroribus distingvenda; sed etiam juxta contextum
loci præsentis, ubi Filius DEI dicitur παρὰ πλάσιν, consi-
militer, uti pueri, carnis & sanguinis particeps factus, con-
ceptionis puerorum, juxta cursum naturæ, & conceptio-
nis Christi humanæ ac miraculosæ, convenientia secun-
dum quid, & in reliquis differentia, explicanda venit:
quantum quidem revelatione divina nixis, & quæ in na-
tura rerum occurrunt, sobrie ac pie conferentibus, licet.

§. XLVIII. Equidem, si ad qualibet hæreticorum
deliria digrediendum foret, primò statim Cerinthi illa sen-
tentia examini nostro occurreret, qui assumptionem ho-
minis à Filio DEI explicaturus, Christum, Filium DEI à
Jesu, homine mero, ita distinxit, ut illum post baptismum
descendisse in Jesum, diceret, ab ea principalitate, quæ est
super omnia figura columbe, & tunc annunciaffe incognitum
Patrem & virtutes perfecisse: in fine autem revolasse iterum
de

de JESU, & JESUM passum esse & resurrexisse, Christum autem impassibilem perseverasse existentem spiritualem: quæ verba Irenæi sunt ex interpretatione veteri Latina Lib. I. Cap. XXV. Verum ista quidem assumptio cum participatione carnis & sanguinis, quæ in pueros ab ineunte ætate vitæque initio cadit, prorsus non convenit, & multis modis ab analogia fidei discrepat: itaque paucis rejicitur.

§. XLIX. Nestorius quidem & ipse à Vincentio Lerinensi in Commentario Cap. XVII. suspicioni magis indulgente, quam testimoniis firmioribus nixo putabatur, Post partum jam Virginis ita in unum Christum duas perhibere convenisse personas, ut tamen conceptus seu partus virginæ tempore, & aliquanto postea, duos Christos fuisse contenderet; & quum scilicet Christus homo communis primum & solitarius natus sit, & nec dum Dei verbi unitate persona sociatus, postea in eum adsumptis verbi persona descenderit; & licet nunc in DEI gloriam maneat adsumptus, aliquamdiu tamen nihil inter illum & ceteros homines adfuisse videatur; quem secutus, uti videtur, Bellarminus, Lib. II. de Incarnatione. Cap. V. docuit, Nestorium cum sectatoribus suis eandem cum Cerintho hæresin fuisse amplexos: sed nihilominus, Cyrillo ipso teste in Epist. ad Acacium, quæ extat in Actis Concilii Ephesini Part. II. cap. XXXV. constat, agnovisse Nestorium τὸ παρὰ θεῶν τὸν θεὸν ἐκ τῆς χειροτόου παρὰ θεῶν, Deum ex Christipara virgine processisse; adeoque Deum homini jam tum in utero Mariæ fuisse conjunctum.

§. L. Unionem autem Filii DEI & hominis, quam Nestorius agnovit, sive in utero Mariæ, sive serius inchoatam σχεῖν tantum esse, non autem realem; in sola communicatione dignitatis, vel auctoritatis, vel potestatis,

inde

indeque ortæ *similis appellationis* consistentem; *Cyrillus Alexandrinus* iudicavit; quemadmodum constat ex ejus Anathematismo III. & Epistola L. ad Successum; Scholiis quoque de Incarnatione unigeniti cap. XXIX. & locis pluribus Actorum Concilii Ephesini. Idem tamen etiam Anath. V. & Scholiis de Incarnat. unig. Cap. XVII. XXIII. XXIV. talia de Nestorio memorat, quæ majorem quandam conjunctionem inferunt. v. g. λόγον ab homine ferri, Christumque esse Θεοῦ ὄν. Nam & in excerptis, quæ P. II. Act. Conc. Eph. Act. I. habentur, legimus, λόγον à Nestorio vocari *Assumentem*, & *Hominem Assumentem*: dici etiam, *Deum adesse homini eumque ferre*. Imo in Epistola ad Cyrillum, nomen, Christus, utramque naturam in unica persona notare, eundemque Christum patibilem simul esse secundum humanam naturam, & impatibilem secundum divinam naturam, confessus est: nexum quoque naturarum duarum in Christo *indissolubilem*, *conjunctionem* quoque *summam*, *perpetuam*, *continuam*, *ineffabilem* dixit: ibidem, & in Epist. ad Cœlestinum, uti & apud Cyrillum L. II. contra Nestor. Cap. VII. & VIII. Lib. V. Cap. I. Epist. II. ad Success. & Epist. ad Acacium Melitensem. Denique Cyrillum ipse laudavit, in Epist. ad eum scripta, quod *distinctionem naturarum secundum divinitatis & humanitatis rationem, harumque in ea duntaxat persona conjunctionem prædicet*; quæ *omnia & vera sint & orthodoxa*, & *vanis omnium hereticorum circa Domini naturas opinionibus quam maxime adversa*. Crederes, ipsum quoque in hac doctrinæ parte orthodoxum.

S. LI. Attamen côm negaret, Mariam dici posse Θεοτόκον, ac vocem hanc *tanquam larvam* (ὡς μορολύκη) refor-

reformidaret; *Socrate* teste Lib. VII. Hist. Eccl. C. XXXII. cum doceret, *Deum dici non debere illum, qui nostri causa homo factus est*; testante Synodo Ephesina in Epistola ad Augustos. P. II. Act. I. & P. III. Cap. XII. in Homilia Theodoti Ancyranum contra Nestorium; ita nollet, eum, qui *bimestris & trimestris fuit, in Ægyptum fugit, &c.* appellare *Deum*; non immerito visus est, veram naturam humanam in ὑπόστασι Filii DEI assumptionem negasse ac verbis sefellicite B. Chemnitius noster de duab. Nat. in Christo Cap. VIII. p. m. 40. 41. ubi Nestorii errores distincte exponit, num. I. memorat, quod docuerit, *Verbum assumpsisse hominem, qui scilicet prius formatus fuerit, & illi homini per se prius subsistenti, verbum postea unitum esse, h. e. Verbum assumpsisse non Naturam sed Personam, ita ut dua sint Christi incarnati ὑποστάσεις.* II. In illo assumpto homine verbum inhabitasse non personaliter, sed tali modo, sicut in sanctis inhabitat; nisi quod in illum assumptum hominem dona numero plura & gradibus majora contulerit, & per hominem illius, ut per organum, plura ac majora operatus sit. III. Unionem divinam & humanam definitur sola connexionem sive conjunctionem dignitatis secundum participationis affectum; vel sola communicationem virtutis & operationis in assumpta carne, sine conventu naturarum ad unum ὑπόστασεως num. VII. (nam reliqua hic præteriri possunt). Divinam Naturam per *ὑπόστασιν* sive *ὑπόστασιν* h. e. per assensionem, appositionem sive attingentiam, conjunctam esse humane nature, non per talem *παραγωγὴν*, sicut anima corpori, & ignis ferreo.

§. II. Ex adverso *Eutyches* assumptionem humanam Christi naturam sic explicavit, ut ex duabus Naturis unam esse

esse factam doceret, humana in divinam conversa, & per eam quasi absorpta. Vid. *Leontius* de Sectis Act. I. Tom. II. Bibl. PP. Edit. Paris. p. 496. Similitudini si locus foret, diceres, quemadmodum alimentum assumptum in substantiam vescantis convertitur; sic ex mente illius Naturam humanam in divinam, à qua assumebatur, conversam fuisse.

§. LIII. Excludendo utique errori statuerunt Orthodoxi Patres in Concilio Chalcedonensi, præente Leone M. Episcopo Romano, ut *Christus* diceretur esse in duabus Naturis ἀσυνχύτως, inconfuse, ἀτρέπτως, inconvertibiliter ἀδιασέτως καὶ ἀχωρίτως, inseparabiliter & indistanter: Scilicet Naturas in Christo duas non esse permixtas neque confusas in unam; non esse unam earum conversam in aliam; sed utramque illarum retinere essentiam & proprietates suas; atamen nullis nec temporum nec locorum intervallis secundum ὑπόστασιν unquam separari, aut separare posse.

§. LIV. Ut autem etiam unionem illam Naturam divinæ & humanæ à conjunctione DEI cum sanctis, & inhabitatione ejus in illis, clarius discernent Orthodoxi, docuerunt, humanam Naturam in se esse ἀνπόστατον, aut carere propria subsistentia vel hypostasi; Filium DEI autem, sive τὸν λόγον, communicasse suam hypostasin humanæ Naturæ, qua subsisteret atque in ultimo existendi modo completeretur aut terminaretur, & sic Persona Filii DEI, quæ ab æterno erat simplex, nunc ex duabus Naturis συνθετὴ aut composita esset. Quam in rem *Damasceus* scribit Lib. III. de orthod. Fid. Cap. XI. *Carnem factum esse verbum, est, ipsam Verbi hypostasin sine conversione factam esse carnis hypostasin.* Sic nimirum Filius DEI non

non hominem, sed humanam Naturam assumpsit, ut tamen hoc ipso filius DEI fieret homo; jamque ex re & vero dicere liceat: *Deus est homo, & vice versa, Homo est Deus.*

§. LV. Cum vero ad intimam illam naturarum conjunctionem exprimendam, etiam verba ab una natura deducta participialiter de natura altera prædicarentur in abstracto, ac v. g. *Divina natura* diceretur *σεσαρκωμένη*, & contra, *Caro Christi* diceretur *θεοθεΐσα, τεθεωμένη*, quorum illud *Cyrillus*, hoc *Damasceus* usurpavit; facile quidem sollicitudo orta fuit, ne hoc modo conversio naturæ alterius in alteram introduceretur. Et *Cyrilli* quidem phrasin *Damasceus* ipse taxaverat, ut tamen loquentem excusaret, qui tantum indicare voluerit, *Divinitatem intime carni unitam esse*: Sux autem, qua ipse usus erat, locutionis sensum Orthodoxum declaraturus dixit, se illud *θεῶθαι* intelligere, *ἔκαστὰ μετὰ ἑλὴν, ἀλλὰ καὶ ἕνωσιν καὶ περιχώρησιν τῶν φύσεων ἐν ἀκλήτῃς*, non secundum conversionem, sed secundum unionem & communicationem (alias penetrationem dicunt) naturarum in se invicem. Vid. *Damasc.* L. III. de O. F. Cap. XIX. ubi tamen simul monet, *περιχώρησιν non ex Carne, sed ex Divinitate factam esse*: Impossibile enim esse, *Carnem permeare* (penetrare, active loquendo) *Divinitatem*. Conf. *Leontium* de Sectis Act. VIII.

§. LVI. Caterum quando Filius DEI ita assumpsit semen Abrahæ, id est, naturam humanam, ut tamen juxta verba *Ferrandi* Diaconi supra §. XII. citata, non inveniret hominem paratum, ideoque nec personam aliquam susciperet; & tamen juxta *Theodoreti* verba ibidem adducta, in-

carnaretur aut homo fieret Filius Dei, quatenus *humanam naturam assumpsit*: (ἐνανθρώπησε, τὴν ἀνθρώπειαν φύσιν λαβὼν, dicebat) operæ pretium est, ut hanc naturæ humanæ assumptionem atque ἐνανθρώπησιν ἔ λόγῳ ulterius & velut proprius contemplemur, facta collatione cum generatione aliorum hominum carnali aut naturali.

§. LVII. Vetus sententia est, conceptum seu foeturam animale[m] atque humanam seu κήμια illud, quod *Aristoteles* vocat, esse primam mixturam (humorum) viri & feminae πρῶτον μίγμα καὶ θήλειος καὶ ἀρρενέου, uti loquitur Lib. I. de Gener. Anim. c. XX. p. m. 1236. B. juxta quam tamen de filio DEI dici non potest, quod κήμια ejusmodi aut μίγμα in Maria assumerit. Hæc enim *virum non cognovit*, Luc. I. 34. Sed nec dici potest, Spiritum S. humorem aut rem aliam in locum seminis virilis substituisse. Nam ipse quidem Spiritus S. per essentiam immaterialis est, ut de sua substantia impartibili partem suppeditare non posset: aliunde autem eum sumxisse quicquam, aut ex nihilo creasse, quod vicem virilis seminis sustineret, ac virgineo corpori intulisse, probari non potest. Unde, quod *Matth. I. 18.* Maria dicitur ἐν γαστέρι ἔχουσα ἐν πνεύματι ἁγίῳ, *gravidam ex Spiritu S. communiter Auctores* docent, denotare *Causam Efficientem*, neutquam *Materialem*.

§. LIX. Equidem quod ad naturalem generationem attinet, ibi quoque dissentiunt auctores: utrum semen viri se tantum per modum Causæ efficientis, an etiam tanquam materia habeat, ad generandum foetum? *Aristoteles* verba, §. præcedente citata, existimantur quibusdam significare, quod soboles ex patre, tanquam Causa

sa efficiente cum materia, nascatur. Sed quia Philosophus Lib. eodem de Gener. anim. cap. II. p. m. 121. D. E. *mavem quidem & foeminam generationis principia* (τῆς γενέσεως ἀρχαίς) esse perhibet, sed cum hoc discrimine, quod *mas habeat principium motus & generationis originem* (ἐδιδὼν ἀρρεν ὡς τῆς κινήσεως καὶ τῆς γενέσεως ἔχει τὴν ἀρχὴν) *foemina vero materia* (τὸ δὲ θῆλυ, ὡς ὕλη:) ideo alimenter ejus sic explicant, quod mas concurret tanquam Causa efficiens principalis, mediante semine, ut instrumento & agente vicario, quod non sit ipsa materia, aut aliquid materiae, sed per virtutem sibi impressam agat in materiam, eamque disponat & efformet, formam materiae uniat, atque hoc ipso generationem perficiat.

§. LIX. Priori sententiae, quantum ad praesentem quaestionem attinet, affinis videtur illa Hippocratis (quamvis Galenus dubitet, utrum ille sit autor? an Polybius?) Lib. de Natura Pueri, aut de Genitura, in cujus initio, p. m. 34. b. ex interpretatione Latina Jani Cornarii, ad generationem requirit, ut genitura ab utroque (mare & foemina) profecta *permaneat in utero mulieris*, ac simul permisceatur, eumque G. J. Vossius secutus est Lib. III. Theol. Gentil. cap. XXII. p. m. 831. Posteriori plures excellentioribus accedunt, licet in explicanda operatione seminis, tanquam principii activi in materia aliena, uti de virtute ipsa activa, valde variant. Aliqui certe nihil de semine virilis corpore, sed tantum Spiritum, ex quo semen fecundum dicatur; in foemina servari, & facultate sua, velut irradiante, iterum pariter & massam foemineam, quae materia sit focus concipiendi, fecundare, perhibent: de quibus jam non est ut prolixius agamus.

Quicquid enim sit, profecto non solum liquorem nullum seminale viri cuiusdam, aut liquorem similem, miraculose quantumvis productum, tanquam materiam, ex qua producenda esset humana Christi natura, delatum esse in uterum sanctissimæ virginis, affirmare possumus, sed neque materialem quendam Spiritum seminale aut genitalem, quem quidem vocant, qui per modum principii activi concurreret, in Mariæ corpus immissum fuisse; Spiritum S. autem, per potentiam activam divinam eamque in finitam, defectum omnem illius, quod in generatione naturali à viro, mediante semine, præstatur, supplivisse, attamen nec ex nihilo, sed ex materia, quam in virgineo corpore Mariæ invenerat, foetum illum sobolemque perfectam produxisse, credimus. Qua ratione *Damasceus* L. I. de orth. Fide cap. II. *τὴν ἀειπαρθένον ἀνθρώπου καὶ ἀφ' ἑαυτῆς* concepisit scribit; & Nostri, Spiritum S. esse causam efficientem incarnationis Christi, non tamen efficientem cum materia, quam ipse præbeat, sed operatione hæctenus immediata, docuerunt.

§. LX. *Socinus* quidem contra *Wujekum* docuit, à Deo in virginis uterum substantiam aliquam creatam immisissam fuisse, ut *Christus* non matrem tantum; sed patrem habuerit. Et *Smalcus* in Resp. ad Nova Monstra novi Arianismi à *Smiglecio* edita, c. XIIX. p. 158. 159. *Christum* ex duplici materia, sanguine videlicet Mariæ cum semine, quod *Deus* produxerit, commixto, non autem ex sola virginis substantia esse progenitum, contendit. Sed neuter, quod licet, probat. Imo vero, si *Christus* in substantiam suam traxisset materiam quandam seminale, ab ea, quam *Maria* de posteritate *Abrahæ* ac *Davidis* nata in se habebat, diver-

diversam, dicendum foret Christum quoad substantiam suam non esse simpliciter semen Abrahæ aut Davidis, sed tantum secundum quid. Atqui juxta promissiones divinas ex alio semine futurus non erat. Nec de nihilo est, quod Nostrates monent, obumbrationem illam virtutis altissimi, nusquam describi, tanquam *feminationem*; ac notum est illud *Damasceni III. de Orth. Fid. cap. II. Spiritum S. venisse super Mariam non ex equarivâ; sed dnu se gymâ;* quod *Justinus Apol. II. pro Christianis p. m. 194. dixerat, non per concubitum, virtutem;* *Augustinus autem serm. XI. de Temp. non generatione (humanæ simili) sed benedictione, genitum fuisse Christum.*

§. LXI. Ipsam autem virginem de suo aliquid per modum materiæ contulisse ad conceptionem illam, certum est. Quamvis enim non simul se habuerit efficienter, eo modo, quo ad generationem naturalem foeminam active aliquid conferre quidam contendunt; attamen fatendum est, aliquid de substantia virginis in materiæ productionis naturæ humanæ Christi cessisse. Non solum enim illa *Mater Jesu, Matth. II. 13. 14. 20. 21. Luc. I. 43. II. 34. 48.* (ubi, quod de Josepho *Patre* dicitur, juxta analogiam fidei, non nisi curatorem notat) *Job. II. 3. 5. 12. XIX. 25.* & vicissim *Jesus illius Filius* dicitur, *Matth. I. 21. 25. Luc. II. 7. 48.* sed etiam *fructus ventris* (*καρπὸς τῆς κοιλίας*) ejus, *Luc. I. 42.* atque ita *γενόμενος, ἵκιν γυναικὸς, factus ex muliere.* Et quanquam id, quod Maria hoc modo contulit, per naturam non esset aptum ad producendum inde, sine concursu viri & seminis ejus, factum humanum perfectum, sufficit tamen revera in substantiam foetus cessisse, & cum non haberet potentiam passivam natura-

naturalem ad recipiendam formam sobolis humanae, habuisse tamen respectu Dei ac Spiritus S. potentiam obediencialem; uti scholæ loquuntur. *p. m. b. n. d. r. i. m. a. n. a. s.*
 §. LXII. Juxta eam sententiam, qua statuitur, materiam generationis naturalis esse semen virile pariter atque id, quod foemina confert, ex adverso docetur, materiam generationis Christi humanae & generationis naturalis cæterorum hominum ex parte tantum fuisse eandem; deficiente videlicet materia altera, ad consuetum *p. i. q. u. a.* requisita, ac tantum relicta ea, quam mulier suppedicare potest, & alias solet. Sed juxta posteriorem sententiam, qua virum, mediante semine, in genere causa non materialis, sed tantum efficiens, concurrere ad generationem creditur, ita, ut mulier materiam non partialem, sed totalem, generandi foetus conferat; nihil ob stare videtur, quo minus materiam generationis Christi humanae & nostræ totaliter eandem secundum substantiam fuisse dicas. Modo etiam Mariam virginem sine virili semine, (sive efficiens tantum, sive efficiens simul & materialiter, alias juxta cursum naturæ concurrente) concepisse, ac Spiritum Sanctum infinita sua virtute absque materia, virilis feminis vicaria, defectum illius supplevisse doceatur, non apparet, quid mysterio Incarnationis præjudicetur.

§. LXIII. Quomodo etiam de materia generationis naturalis, quam mulier confert, inter naturæ scrutatores disquiritur, ita de eo, quod sanctissima virgo ad conceptionem Salvatoris contulerit, diversæ sequuntur sententiæ. Cum *Aristoteles non agnosceret semen foeminae*, materiam autem generationis putaret esse sanguinem

gvinem menstruum; scripsit enim I. de Gener. Anim. C. XIX. p. m. 133. Β. Φανερόν ὅτι τὸ θῆλυ εἰ συμβάλλεται σπέρμα εἰς τὴν γένεσιν: manifestum est, quod femina semen non conferat ad generationem: idque probaturus addit: Nam si semen esset, menstrua non essent, nunc ideo illud deest, quia hæc sunt. Et Cap. XX. p. 137. A. docet, feminam ad maris genituram (γονήν) non genituram, sed materiam (εἰ γονὴν αἰδ' ἔλκν) conferre; & addit hæc verba: natura γὰρ τὴν πρώτην ἔκιν κατὰ μνησίων φύσιν, Natura menstruorum pro prima materia (foetus,) est; accidit inde, ut qui de naturali generatione idem cum Aristotele sentiebant, etiam in hoc sacro negotio docerent, massam sanguineam virginis Mariæ cessisse in substantiam sobolis sanctissimæ: factaque hæc est sententia plurium Theologorum, qui materiam ex qua conceptionis sanguinem Mariæ, aut massam sanguineam aut guttulas sanguinis virginalis, dixerunt. Quanquam quod Helmontius putavit, Christi corpus in corde Mariæ conceptum, hinc deinceps in utrum ejus fuisse delatum, nemo, quod sciam Theologorum suo calculo probaverit. Neque enim & is, quod docet, confirmat: & licet Mariæ verbum DEI, per Angelum ad se factum, corde fideli recepissete credatur; ita tamen cor ipsam mentem denotat. Et aliud est, credere, se concepturam; aliud, concipere foetum humanum in corpore.

S. LXIV. Sic autem alii Naturæ scrutatores feminis etiam semen inesse docuerunt; ita semen Mariæ virginis, congrue ad hypothefin illam, materiam Conceptionis Christi fuisse docebitur. Sane & Nostratum non pauci dixerunt, Christum assumpsisse semen Mariæ. Quam-

vis enim aliqui fortassis eo sensu id explicaverint, quo etiam Aristoteles affirmavit, *menstrua semen esse*, sed non purum (αἱ καταμῆνια σπέρμα, ἡ καθαρὸν δὲ) L. II. de Gener. Cap. III. p. m. 1251. F. & iterum: *menstrua sunt semen incoctum* (ἔστι τὰ καταμῆνια σπέρμα ἀπενσῶν) Lib. IV. Cap. V. 1321. D. nam & B. Gerhardus in Exeg. Loc. IV. §. 112. p. m. 1334. scribit, *Filium DEI ex massa seminali & sanguinea carnem animatam sibi construxisse*: attamen nec de sunt, qui *virginium semen* expresse appellant: prout B. Hülfemannus praefat. in F. C. Art. IV. Cap. III. p. m. 303. *Incarnationem quoad formam* descripturus, *virginis animaeque seminis assumptionem* &c. esse dicit; B. Scherzerus Coll. Anti-Soc. Disp. XLIX. Object. XXIX. p. 401. ex solo, inquit, *virginis semine natus est Salvator*. Semen mulieris, non viri. Gen. III. 15. & B. Quensted. System. Theol. p. III. Cap. III. memb. II. Th. XII. p. 338. *Spiritum Sanctum eliciisse semen prolificum ex castis Mariae sempervirginis sanguinibus*, docuit. Hülfemannus autem loco citato §. III. peculiariter monet, *unionem seminis animati cum persona λόγῳ ordine priorem fuisse conceptione*: Alias, ait, *non θεῶν ἄνωπος, sed nudus homo, conceptus esset.*

§. LXV. Qui cum recentioribus Physicis Medicis. quae in corpore foemino humano aequae ac brutorum, ovarium quoddam, & sive vesiculas albo liquore plenas, ex quibus formari possit & soleat foetus, sive alio modo descripta ova, agnoscantibus, consentiunt, fortasse etiam in conceptione Salvatoris ejusmodi materiam sanctissimi foetus admiserint: ut ὁμοσιᾶ Filii DEI secundum humanam naturam cum hominibus redimendis tanto facilius adstruatur. Ubi tamen cavendum foret, ne ovum tale admit-

DE ASSVMPTIONE SEMINIS ABRAHÆ. 51

admittatur, quod demum per contagium seminale masculinum in corpore muliebri formetur. Dum enim concursus viri, aut seminis virilis, aut virili respondentis, hic nullatenus admitti potest, cavendum est, ne quid ejusmodi in Christi Matre adfuisse statuamus, quod à virili semine, aut materia creata ἀναλόγῳ, & ei immissa, dependeat.

§. LXVI. *Thomas Aquinus P. III. Q. XXXI. Art. V.* materiam conceptionis Christi in Maria nec semen, nec sanguinem menstruum, sed purissimum sanguinem Virginis fuisse disputat: hoc ipso differentiam inter generationem aliorum hominum naturalem, & hanc Christi miraculosam declaraturus. Verum neque ad excludendam inordinatam concupiscentiam in virgine concipiente, neque ad immunitatem sobolis à peccato Originali, necesse est eo confugere: neque in Sacris literis sententia ista præsidium habet. Nostrates autem satis esse putant, si statuatur, illud, quod de substantia virginis tunc sumtum est, ab omni contagio peccati statim purificatum fuisse, cum assumendum esset; sic assumptionem ipsam, sine libidinoso sensu virginis, & sine periculo peccati, ad foetum, ipsamque Θεογενῆ personam, transferendi, factam fuisse.

§. LXVII. Ea vero insulsa fabula est, quod pars aliqua nobilior massæ Adami, in lapsu & post eum, integra à peccati contagio servata, inde in Sethum aliosque posteros eadem sanctitate propagata, denique in Mariæ corpus derivata fuerit; ita ut vel ipsius Mariæ corpus ex ea productum, & sic ipsa à peccato præservata fuerit; vel saltem ex ea, in Maria servata, corpus Christi originem duxerit.

G 2 Memi-

Meminit ejus apud Thomam memorata, eamque *Rabbinicam Fabulam* vocat, (forte Rabbinicis in alio genere similem indicare volens; nam Rabbinis de illa nihil habent) D. *Calovius* System. Theol. Tom. VII. Artic. II. Cap. II. Q. IV. p. 126.

§. LXVIII. Nobis in hac quaestione de materia conceptionis Christi in virgine, & ex ea, quam velut in substantiam humanæ naturæ trahendam assumeret filius DEI, non minus, quam in his, quæ ad quaestiones cognatas de efformatione corporis ipsa, ac denique de partu attinent; merito placet modesta sententia B. *Chevnitii*, aliis quoque Nostratium laudata: *Quam verbis simplicibus & usitatis, extra conceptionem illam mirabiliter singularem & singulariter mirabilem, describantur omnia, non in nativitate tantum; sed etiam in conceptione, fingenda hic non esse miracula; nempe ut custodiatur potius illud Apostolicum, quod nobis per omnia similis factus sit, nec periclitetur Causa fidei, quæ, admissa aliqua dissimilitudine facile in discrimen vocari possit.* Quando autem de his, quæ ad conceptionem naturalem pertinent, inter naturæ scrutatores non tam convenit, quam controvertitur, tanto magis in eorum applicatione ad mysterii præsentis explicationem danda est opera, ut, quæ ad doctrinæ fidei sinceræ conservationem & vindicias tenenda sunt, ab his, quæ curiosità potius, quam necessaria fuerint, distingvamus. *Modus enim iste, quo DEVS homo factus est, ea evidentia non est revelatus, quæ curiositati humana omnem inquirendi ansam præscindat, nec ab Angelis ipsis à priori intelligitur, ut dicitur I. Petri I. v. 12. ait B. Hülsemaunus l. c. §. 1. p. 102.* Cui respondent illa B. *Chevnitii*, Harm. Evang. cap. IV. p. 14

p. m. 56. ubi postquam observari debere docuerat, quid Spiritus S. in conceptione Christi operatus fuerit: *Hæc, addit, summa sunt miracula, quæ fides nostra reverenter credit, mens autem comprehendere non potest, & propter hanc causam Angelus utitur verbis superveniendi & obumbrandi, quorum Emphasin & proprietatem non satis assequimur, ut ipsis vocabulis admoneamur à scrutatione mysterii incarnationis abstinendum esse.*

§. LXIX. Facit hæc admonitio, ut simili moderatione utendum credamus, in quæstione de assumpta à Christo anima humana. Naturam humanam anima & corpore constare, certum est. Itaque nec dubitamus, filium DEI in opere *evangelicæ* non tantum corpus, sed & animam humanam assumpsisse: & damnamus, cum Arii errorem, qui corpus Christi humanum animæ expers, Deitatem autem operam fuisse, quæ anima solet, docuit referente Theodoro lib. IV. de heret. fab. cap. I. tum illum Apollinaris, qui velut correcturus sententiam Arii, cui aliquandiu & ipse addictus fuerat, non omnem animam, sed tamen mentem humanam, Christo denegavit: teste Augustino Hæres. LV. & Sozom. Lib. II. Hist. Eccles. c. XXXVII.

§. LXX. Caterum cum inter Physicos disquiratur, de animatione (*ἐπιχώρησις*) foetus, sive de animæ adventu & unione, unde tanquam ex causa, cum ipsius animæ in se spectatæ, tum conjunctionis ejus cum corpore? & quando fiat; ubi simul sese insinuant quæstiones de anima humana, unica ne sit? & vel simplex prorsus? vel ex pluribus potentiis constata? an gemina? aut tergemina? atque hæc vel solum in initio generationis vel etiam perfecta generatione totumplex permanens? profecto facile est

dam asseruerunt, animam rationalem ex ordinatione atque operatione DEI miraculosa etiam in generatione naturali esse à matre, cui foetus immediate sit conjunctus, aut sola, aut potissimum; non quidem ex ipsius corpore, neque etiam ex sanguine corporeo, sed ex anima, modo invisibili; aut saltem alias animarum emanatio aut propagatio ex anima generantium satis constaret; non dubitaremus asserere, Christi quoque animam ex anima Mariæ, concurrente DEO, originem traxisse. Quia vero etiam de his controversitur, nec desunt, præter Philosophos, etiam Doctores Ecclesiæ veteres pariter & recentiores, qui singulorum hominum animas, in tempore, eo quidem, quo corpus in utero formatur, ex nihilo produci seu creari, statuunt; nobis vero alias in quæstione de origine animæ placuit Augustini, Lutberi, J. Wigandi, M. Chemnitii, A. Musculi, & D. Chytræi modestia, liberum esse, judicantium totam rem in medio relinquere, nec esse hæresin putandum, vel in hanc, vel in illam sententiam desistere: Ex quibus etiam Wigandus putavit, fortasse Deum singulari consilio eam quæstionem usque in alteram vitam distulisse, nihilque inde periculi esse animæ. p. 38. de Neutral. & Mediis: ideo etiam in præsentî negotio servabimus τὸ ἐπέχειν.

§. LXXIII. Sane etiam ipsam unionem naturæ humanæ assumptæ à Filio Dei cum natura ejus divina hypostaticam quidem aut personalem dicendam esse credimus, simul tamen etiam agnoscimus, esse *μονογενῆ καὶ ἐξαιρέτων*, hoc est, singularem & eximiam, imò ab omnibus aliis unionem modis exemptam, sicut Justinus & Epiphanius loquuntur: Ita ut de ea facilius (sic ut Augustinus de Deo loqui solet) dici & intelligi possit, qualis non sit, quam qualis sit.

Ita

Ita enim & B. Chemnitius unionem, qua verbum Caro factum est, à reliquis modis presentie Dei, conjunctionis seu inhabitationis, non tantum comparatione secundum majus & minus, sed toto genere differre monuit; neque ita Deum esse in Christo incarnato, sicut Pater est in Filio, & Filius in Patre, ubi una est essentia, & dua persona: quamvis autem quaedam de Mysterio illo, ad notitiam in hac vita sufficientem, à Spiritu Sancto in Scripturis distinctius patefacta, ideoque discenda & cognoscenda esse agnoscat (qualia & nos hactenus exposuimus:) contenti tamen simus, addit, hac cognitione, quam scimus in hac vita nobis ad justitiam & vitam aeternam sufficere. Utque curiositatem humani ingenii ab ulteriori inquisitione retrahamus, meminerimus, quod scriptum est: *Scrutator Majestatis opprimetur à Gloria Lib. de Duab. Nat. in Christo. Cap. V. pag. 22. 23.*

§. LXXIV. Felices nos, si, quorum naturam Filius Dei assumpsit, in has ex adverso cadat illud *Job. I. 12. 13. Quotquot acceperunt eum (ἐλαβον), dedit eis potestatem ἐξουσιαν filios Dei fieri, his videlicet, qui credunt in nomen ejus; qui, quamvis juxta naturæ cursum, caro de carne nati, tamen quoad regenerationem illam spiritualem, non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo geniti, sic salvatori suo quodammodo similes facti sunt. Gratia Domini nostri Jesu Christi sit nobiscum! ILLI vero cum DEO PATRE & SPIRITU SANCTO gloria in aeternum!*

AMEN!

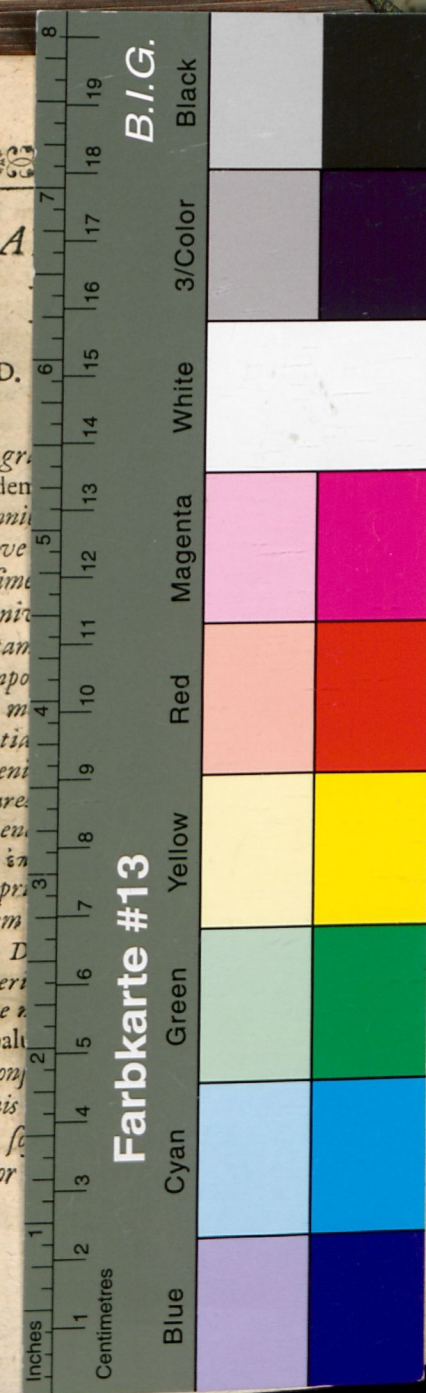
99 A 6960

2470

B.I.G.

Farbkarte #13

a. 18

20

DISSERTATIO THEOLOGICA
DE

ASSUMPTIONE SEMINIS ABRAHÆ,

Ad Locum Ebr. II, vers. 16.

TEXTVS GERM.

Denn er nimt nirgend die Engel an sich/
sondern den Saamen Abraham nimt er an sich.

QVAM

DEO IUVANTE,
SVB PRÆSIDIO

DN. JOH. GVILIELMI BAIERI.

S. THEOL. D. ET P. P.

DN. PATRONI, PRAECEPTORIS ATQVE STV-
DIORVM SVORVM PROMOTORIS PIA VENERA-
TIONE ATQVE OBSERVANTIA
OBSEQUIOSE COLENDI

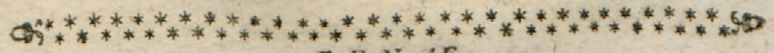
PUBLICAE DISQVISIONI SVBIIICIT

NICOLAVS *Hafel*

PERLEBERGA-MARCH.

A. D. XXVIII, DECENBR. A. C. CIO IO CXCIII.

EDITIO II.

JENAE,

LITERIS IO, BERNH. HELLERI, 1723.

